

Vali Raplamaa
esindaja Riigikokku!

(510)
Kalle
Palling

Reformierakond
Parim Eesti kõigile

Nädaline

NR. 21 (2474) Laupäev, 19. veebruar 2011

9771406085007

ISSN 1406-085X

**SÕLTUMATU
AJALEHT**

0.64 € (10 KR)

UUDISED

Külm talv
loomariigis
tähendab, et
tugevam jääb ellu
Lk 2

Viie kooli õpilased
osalevad keeleos-
kusuuringu testis
Lk 3

Järvakandis
aitavad kolm
Kõlni ametikooli
praktikanti
korraldada
noorsootööd
Lk 3

Haimre õpetajate
maja vajab kiirabi
Lk 3

Linnade ja valdade
päevad Tallinnas
Lk 5

KODULOOLANE

Koduloolane
Rapla maakonnal
ei ole muuseumi
Lk 7

Hans Vanaves-
ki - Juuru vallast
pärit mitmekülgne
Vabadusristi ka-
valer
Lk 8-9

Antarktika Eesti moodi

Leevike - külma kuulutaja.

Foto: SIIM SOLMAN

Anne Keldremaa

See nädal on olnud käesole-
va talve külmim ja pakane
ei anna lähipäevil veel mitte
taandumismärke.

Eilse seisuga oli kõige kül-
mem ööl vastu reedet Ida- ja
Lõuna-Eestis, kus tempera-
tuur langes Jõhvis kuni -33,4
kraadini.

See on ka selle talve eileks

registreeritud külmarekord.

Kuusiku EMHI tehnik-
meteoroloog Niina Agapova
mõõtis reedehommikuse
päikesetõusu ajal 29,4 mi-
nuskraadi. Sama külmaks

jäävad ka nädalavahetuse ööd
ja paremat ei ole oodata uue
nädala alguseski.

Lähipäevadel on ilmajaam.
ee andmetel oodata koguni
kuni -35kraadist pakast.

Kõige madalamale langeb
temperatuur tõenäoliselt
Ida- ja Lääne-Virumaal,
Jõgevamaal, Põlvamaal ja
Võrumaal, aga üllatada võib
ka Kuusiku.

Mamma

*Mamma kingib unelmate
nädalalõpu Eestis!
Lisaks iga nädal
4x100 eurot taskuraha.*

Uuri lisa www.mamma.ee ja tule mängu!

Peaühinaks unelmate nädalalõpp Eestis!
**IGA NÄDAL
4x100
EUROT!**
Ava siit! ▶

LÜHIDALT

Külm ilm ei ole inimestele väga palju haiget teinud

Juba üle nädala kestnud karmid miinuskraadid ei ole SA Rapla Maakonna-haigla kiirabiosakonnale peavalu valmistanud. Seal-se juhataja Aavo Pruusi sõnul jõudis nendeni üleeele üks inimene, kellel olid näpud külma saanud. Rohkem signaale külmast pole esialgu olnudki.

Et end külma eest kaitsa, soovitab Pruus inimestel end soojalt riidesse panna ja vältida riiete ning jalanõude niiskumist. Lapsi praeguste ilmadega õue saates tuleks Pruusi sõnul jälgida, et nina, põsesarnad ja näpud oleksid kindlalt kaetud ja loomulikult tuleb valida ilmale vastav riietus ning jälgida, kui pikalt väljas viibitakse.

Kristiina Tilk

Volikogu uus liige valiti revisjonikomisjoni

Raikküla vallavolikogus alustas tööd Janno Palts, kes tuli IRLi nimekirjast volikogust lahkunud Jaak Pregeli asemele. Esimesel istungil andis vallasekretär talle üle volikogu liikme käsiraamatu ja infomaterjale, nagu on varem jagatud ka teistele saadikutele. Volikogu esimees Anne Kalf kinkis ka üllatusmuna, sest saadiku töös võib samuti ette tulla üllatusi.

Janno Palts valiti salajasel hääletusel revisjonikomisjoni liikmeks.

Reet Saar

Taastati kaks sotsiaaltoetuse liiki

Läinud aastal Raikküla vallas ühekordseid sotsiaaltoetusi ei makstud. Neljapäeval toimunud istungil võttis volikogu vastu ühekordsete sotsiaaltoetuste määramise ja maksmise korra, millega kaks toetuse liiki taastati. Need on suunatud ennekõike vähekindlustatud isikutele.

Vältimatut abi kuni neljakordse kehtiva toimetulekutoetuse määra ulatuses antakse tulekahju või loodusõnnetuse korral, kui on kahjustatud eluruum. Teine toetus on ravimite või prillide ostmiseks. Kuni 40 eurot toetust saab taotleda retseptiravimite maksumuse hüvitamiseks, millel ei ole riiklikku soodustust; eelkooliealistele lastele ning kuni 19-aastastele õpilastele hüvitatakse kuni 100% prilliklaaside maksumusest.

Rahalise toetuse asemel võib vallavalitsus pakkuda ka eluruumi kohandamist, paigutada abivajaja hoolekandeaustusse või sotsiaalkorterisse, organiseerida koduteenuse andmist, osutada nõustamist, eraldada toidu- või riideabi.

Reet Saar

Ütle üks ilus poisslapse nimi

Reet Saar

Äsja 20-aastaseks saanud Kehtna vald kuulutas välja tunnuslause konkursi, kuhu 16. jaanuariks laekus 11 ettepanekut.

Kuni 6. veebruarini sai laekunud tunnuslausetele viie palli süsteemis hindeid anda. Oma arvamust avaldas 68 inimest, kelle hinded kõikusid 3,44 ja 2,28 palli vahel. Vallavalitsuse arvates sobivat tunnuslauset seekord veel välja ei tulnud, mistõttu konkursi tähtaega pikendati 15. märtsini. Lõpliku valiku tunnuslausete vahel teeb volikogu.

Kehtna vallavanem Kalle Toomet ütles, et vallal oli juba ammu plaan vapi ja lipu kõrvale saada oma tunnuslause. „Seda õiget leida pole lihtne, nagu näitas senine konkurss, aga tahame sel aastal tunnuslause leida,“ ütles Toomet.

Raplamaa kümnest vallast on oma tunnuslause Kohilal (Kohila – väärtustades elu) ja Märjamaal (Hea olla, isu tulla). Rapla vallal ametlikku tunnuslauset ei ole, aga sümboolikal ja T-särkidel on kasutatud sõnapaari „Raplasiillas“, rääkis avalike suhete spetsialist Kaili Kalamäe.

Tunnuslause peab elama

Kohila vallavalitsuse avalikussuhete nõunik Eeva Kumberg tõi välja, et nende valla tunnuslauset on spetsialistid hinnanud isikupäratuks. Seevastu peab ta väga õnnestunuks valla logo – õunapuu, mille kaharas võras turnivad poiss ja tüdruk.

Kumbergi sõnul on logo ühtaegu soe, lustlik, hoogne ja mitmetähenduslik – siin on mees- ja naisalge, puu kui elupuu.

Tunnuslause pole asi iseeneses, ta peab elama. Seda püüab Kohila saavutada ehk pisut ootamatul viisil – Tallinnas tegutseb MTÜ Väärtustades Elu, mis tegeleb raseduskriisil olijate nõustamisega, kaks „ühenimelist“ on kaalunud, kas mitte mõnd ühist projekti ette võtta.

Märjamaa valla avalike su-

Kehtna valla tunnuslauseks pakutud lausungid

**Hea olla - hea tulla!
Kodukoht looduse rüpes!
Kehtna vald - nii imeline tavaline paik!
Meile elamiseks loodud!
Suur ja kirju nagu lapi-
tekk, tugev ja kange kui
muistne sepp!
Kehtna - elupõline kants!
Kehtna vald - meie kodu!
Tegijate sünnikoht!
Siin elades lööd särama!
Kehtna vald - minu kodu!
Positiivselt tuleviku
poole!**

hete spetsialist Aet Reinhold tões, et valla tunnuslauset „Hea olla, isu tulla“ võiks kasutada mistahes paik ja seetõttu pole sel „juuri all“. Lausung valiti välja enne, kui tema valda tööle tuli, kuid talle meeldinuks rohkem toonasel konkursil teise koha saanud „Märjamaa – iga ilmaga“, kus on viide asukohale ja on ka sõnamängu.

Tunnuslause puhul on oluline leida see miski ja eriline, mis antud paikkonda paari täpse sõnaga iseloomustab, kuid see ongi kõige raskem. Tabavalt on sellel teemal kirjutanud Anneli Lepp „Tunnuslausetega tundmatuks“ (Postimees, 14.01.2006), mille pealkirigi osutab, et paljusid tunnuslauseid võiks vabalt seostada mistahes kohaga või ei ava need õieti midagi.

Suhtekorraldajatest asjatundjad on märkinud, et Eestis on vaid paar tunnuslauset, mida nimetades kuulajad kohe aru saavad, millest jutt käib, ja esimesena nimetatakse Tartut, mis tõesti seondub „heade mõtete linnaga“. Tabavad on ka „Paide – Eestimaa süda“ või „Kullamaa – Läänemaa päri“, kui viidata Raplamaa naabritele.

Loobuda ei tasu

Suhtekorraldusfirma Rull & Rumm juhataja Ivo Rull aitas mõne aasta eest koostada Rapla maakonna kommunikatsioon- ja turundusstrateegiat aastateks 2009–2015. Missuguseid soovitusi annab tema tunnuslause otsijatele?

„Otsest soovitus on keeruline anda. Tunnuslause peaks kajastama valla põhiväärtust ja olema arusaadav ka neile, kes pole kohapeal käinud. See peaks olema optimistlik, positiivses võtmes. Sageli kasutatakse tunnuslausetes alliteratsiooni ja assonantsi, nii et Kehtna võiks kaaluda „mänge“ K-tähega.

Hea tunnuslause tunnevad kõik ära, aga seda sõnastada pole lihtne. Igal juhul tasub Kehtna vallal otsinguid jätkata,“ ütles Ivo Rull. Ta soovitas kokku kutsuda nt kohalikud loomeinimesed või helged pead ja korraldada ajurünnak või teha suunatud konkurss, et tõusta kõrgemale armsalt kodukootud lausetest, tulemuste hindamisel võiks kasutada žürii abi.

Rull meenutas, et maakonna kommunikatsioonistrateegia koostamise algul tundus talle meie maakonna tunnuslause „Kindel käeulatus. Raplamaa“ liiga kunstlik, teemasse stiivides juba üsna sisuline, kuid tema arvates pole tunnuslause siiski korralikult tööle hakanud.

2009. aasta laulu- ja tantsupeo kujundust kavandades pakkusid Anneliis Kõiv ja Toom Raudsep välja *slogan*’i „Raplamaa rabab ja roki“, viidates meie arvukatele rabadele ja rokifestivalidele. Rahvakultuuri spetsialist Irina Pärila märkis, et see lausung on leidnud positiivset tähelepanu.

Rapla valla avalike suhete spetsialist Kaili Kalamäe märkis, et neil on oma tunnuslause vajadusest aeg-ajalt räägitud ja vestlusringides on otsitud ka lähtepunkte. „Tore, kui tunnuslause olemas on, aga hetkel pole selle järele nii pakilist vajadust. Selge on seegi, et tunnuslause „elama panek“ nõuab tugevat turunduslikku strateegiat ja raha,“ märkis Kalamäe.

Kas tunnuslauset on üldse vaja, kui seda on nii raske leida? „Loomulikult saab ka ilma hakkama. Aga kui oma-valitsus tahab konkurentsis teistega silma paista, tuleb „üks ilus poisslapse nimi“ eristumisel kasuks ja toob head,“ ütles Ivo Rull.

vita Laurits-Arro üldlevinud saiapalukesi pakkuda. „Lind võtab kindlasti saia rõõmuga vastu, kuid kui rääkida näiteks luikedest, siis nende põhitoit on veekogude põhjaitaimestik ja talvisel ajal võiks lindudele võimaluse korral pakkuda midagi, mis oleks nende loomulikule toidule ligilähedane, näiteks kapsast või viljateri.“

Uno Treieri sõnul on miinus viis kraadi loomale kindlasti meeldivam kui praegune krõbe külm, kuid võrreldes eelmise aasta talvega ei ole metsloomade olukord nii hull.

Pakane toob autoremonditöökotta rohkem autosid kui tavaliselt

Katrin Helend-Aaviku

Veebruarikülm ei jäta puutumata ka autosid. Muidu kergesti käivituv neljarattaline sõber võib pakaseliste ilmadega tõrkuma hakata.

Rehvikeskus OÜ juhataja Ruudi Konrad ütles, et külmad talveilmad toovad remonditöökotta rohkem abivajajaid kui tavaliselt. Nii oli see ka eelmisel talvel. Põhiliseks mureks ongi just käivitamisprobleemid, selle kõrval ka tõrkuvad autouksed. Kõige sagedamini ollakse automurega silmitsi siis, kui pärast niiskeid ilmu läheb külmaks.

Oma „autoarstiit“ saab nõu ja abi

„Mõnel autol läheb ka signalisatsioon või andur küllega „lolliks“, sealjuures autol endal aga otseselt mingit viga ei olegi,“ tõi Konrad välja veel mõned autoomanikel ette tulevad probleemid. Eile lõunaks oli stardiabi antud juba kuuele autole.

Hädasolijal soovitaski Konrad esmalt pöörduda oma „autoarsti“ poole, keda usaldatakse, ning küsida asjatundlikku nõu ja abi. Muidugi võib proovida ka ise oma jõududega hakka-ma saada. Üks võimalus on akulaadimine, aga seegi on Konradi sõnul terve teadus. Arvestada tuleb sellega, et kuna meie kliimas on aku eluiga 4-5 aastat, oleks vaja vana aku juba varakult uue vastu vahetada.

Konrad tuletas ka meelde, et ühelt autolt teisele juhtmetega ehk nn krokodillidega voolu andes ei tohi abivajaja oma autot käivitada, kui abi-andja autol mootor töötab, sest see võib lõhkuda abistaja sõiduki generaatori.

Seda on Rehvikeskuse juhataja korduvalt oma töös näinud. Konrad pani autoomanikele südamele, et olenemata autotootja lubatud piirist, tuleb hiljemalt pärast 15 000-kilomeetrist läbisõitu ette võtta õlivahetus, kuna

meie kliimas on temperatuurri kõikumised suured ja õli läheb paksuks.

Kui auto läheb vaevalt käima, tasub Konradi sõnul aku kindlasti mõnes autoremonditöökojas üle kontrollida. Samuti tuleb veenduda, et kasutusel oleks talvine kütus.

Juhul kui auto hakkab teel olles jõnksutama, on tõenäoliselt kütus filtris jäätunud ning isegi kui jõnksutamine lõpeb ja probleemi enam justkui ei oleks, tuleks kindlasti kütusefilter ära vahetada.

Varuaku päästab hädast

Ka OÜ Rehoren ostujuht Kauro Ilves kinnitas, et külmade ilmade saabudes suureneb ka autoremonditöökotta tee leidvate autode arv. Peamiseks küllega kaasnevate probleemide allikaks peab ta samuti vanu akusid. „Teine probleem, millega tullakse, on see, et karteri tuulutus on kinni. See juhtub siis, kui on sõidetud vana õliga,“ märkis Ilves.

Tema töös on tulnud ette ka harukordsemaid juhtumeid. Näiteks teist korda viieteistkümne aasta jooksul toodi töökotta auto, mis oli jäetud omapäi töötava mootoriga seisma. Kui omanik välja auto juurde tuli, oli mootor kokku jooksnud. Kuigi see on harv juhus, manitseb see siiski tähelepanelikkusele, et töötavat autot ei jäetaks järelevalveta, ise juures olles on võimalik probleeme ära hoida.

Käivitamisprobleemide lahendamisel peab Ilves kõige mõttekamaks osta uus aku, sest akulaadija, käivitusjuhtmete ja muu käivitusabi muretsemine võib kokkuvõttes kallimaks osutuda. Kui aga akut laadida, peaks seda tegema väikse vooluga ja pikalt. Hea ja lihtne nipp, mida Ilves ka ise kasutab, on soetada varuaku, mis on laetuna alati autos kaasas, ja ettetulevate käivitamisprobleemide puhul kõige tõhusamat lahendust pakub.

Lumi ja külm muudavad autoomanike elu keeruliseks.

Foto: SIIM SOLMAN

Külm talv loomariigis tähendab, et tugevam jääb ellu

Kristiina Tilk

Käre külm ja pakane, mis piiravad inimeste ringiliikumist, on peavaluks ka metsloomadele ja siinmail talvituvatele lindudele.

Keskkonnaameti jahinduse spetsialisti Uno Treieri sõnul on praegused lumeolud metskitsede tõsine probleem. „Paks lumikate raskendab loomade liikumist ja kuna neile meeldib palja maa peal magada, siis praegu on ilmselge, et nad läbi lume maapinnani välja ei kraabi.“ Söögipoolistki on talvisel ajal raske leida ning et loomi veidigi aidata, viivad inimesed neile metsa toitu.

Kui lindudele praegu siiski midagi anda tahetakse, ei soo-

Märjamaa gümnaasiumi õpilased tegid testi neljapäeval.

Foto: SIIM SOLMAN

Viie kooli õpilased osalevad keeleoskusuuringu testis

Reet Saar

Märtsikuu alguseni viiakse 149 Eestimaa koolis põhikooli lõpetajatele läbi Euroopa keeleoskusuuringu põhitest. Eestis on uuritavad keeled inglise keel (valimi suurus 1779 õpilast) ja saksa keel (valimis 1489 õpilast).

Testitakse kolme osaoskust: kuulamine, lugemine, kirjutamine, millest õpilane täidab kahte ülesannet. Rapla maakonnas uuritakse viie kooli õpilaste keeleoskust ja vastajad on nimeliselt välja valitud.

Kärus täitsid teisipäeval inglise keele testi kaheksa last. Kohila gümnaasiumis oli valimis 25 inglise keele õppijat. Märjamaa gümnaasiumis toimus test neljapäeval, üles oli antud 25 inglise ja 13 saksa keele tegijat. Rapla Vesiroosi gümnaasiumis oli test reedel ja seal oli välja valitud 25 inglise ja 20 saksa keele õppijat. Järgmisel teisipäeval teevad

inglise keele testi 19 Valtu põhikooli õpilast. Valtu õpilased täidavad testi kuulamis- ja lugemisosa arvutipõhiselt ja vaid kirjutamisoskuse osa paberil, teistes koolides olid testi ülesanded paberil.

Testidel on kolm raskusastet ja igale õpilasele sobilik tase valiti välja eeltesti põhjal, mis sisaldas lugemist ja grammatikat.

Märjamaa gümnaasiumi saksa keele õpetaja Ülle Kasemaa tõi välja, et sõeltest ei olnud nii hästi koostatud kui põhitest, mistõttu see ei selekteerinud õpilaste taset piisavalt täpselt välja.

„Mõned õpilased, kes õpivad saksa keelt B-keelena alates VI klassist, ütlesid, et testi III ehk kõige raskem (kuulamise) variant oli neile kohati liiga raske.

See näitab, et saksa keelt teise võõrkeelena õppija ei ole põhikooli lõpuks veel jõudnud raskema tasemeni. Eks oma jälje jättis tublidele ka närvi-pinge, kes soovivad alati saada võimalikult head tulemust,“

märkis Ülle Kasemaa. Ta nõustus, et kasulik kogemus oli see igal juhul.

Uuringu käigus kogutakse infot ka võõrkeelte õppimise tausta kohta. Selleks lisanduvad keeletestidele taustaküsimustikud valimisse kuuluvatele õpilastele, nende kooli kolmanda kooliastme võõrkeelte õpetajatele ja kooli direktorile.

Kõik testid ning vajalike andmete kogumine viiakse läbi Euroopa Komisjoni kehtestatud protseduurireeglite ja standardite järgi.

„Selline keeleoskusuuringu põhitest viiakse Eestis läbi esimest korda,“ ütles Rapla maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonna haridus- korralduse peaspetsialist Lea Leppik, kes hoolitseb testi läbiviimise ladusa korralduse eest väljavalitud koolides.

2002. aastal kutsus Euroopa Ülemkogu tegevustele, mis parandaksid noorte põhioskusi, eelkõige vähemalt kahe võõrkeele õpetamise kaudu ning tegi ettepaneku luua

keeleoskuse näitaja ehk indikaator. Selle ülesanne on mõta võõrkeeleoskust Euroopa keeleõppe raamdokumendis esitatud kuuel (A1, A2, B1, B2, C1, C2) keeleoskustasemel.

Riikliku eksami- ja kvalifikatsioonikeskuse kodulehel on kirjas, et Eesti õpilaste teadmiste- oskuste mõõtmiseks matemaatikas ja loodusainetes on Eesti juba osalenud kahes rahvusvahelises uuringus – 2003. aastal TIMSS ning 2006. ja 2009. aastal PISA –, kuid üleeuroopaline õpilaste keeleoskuse uuring on selles valdkonnas esimene. Keeleoskust mõõdetakse viies võõrkeeles, mida Euroopa Liidus kõige enam õpetatakse: inglise, prantsuse, saksa, hispaania ja itaalia keeles.

Uuringus osalemine annab ülevaate Eesti põhikoolilõpetajate inglise ja saksa keele oskusest ning võimaldab võrrelda õpilaste võõrkeeleoskust rahvusvaheliselt. Keeleoskusuuringu tulemused avalikustatakse 2012. aasta keskpaiku.

Järvakandis aitavad kolm Kölni ametikooli praktikanti korraldada noorsootööd

Kristiina Tilk

6. veebruaril saabusid Järvakandi avatud noortekeskusesse kolm Saksamaa tüdrukut (Anika Heinrich, Tanja Engels ja Marisa Warzelhan) Kölni ametikoolist, et teha seal oma praktikat. Kokku veedavad neid Järvakandis kuu aega ja selle aja jooksul aitavad nad korraldada sealset noorsootööd.

Tütarlapsed said valida eri riikide hulgast ühe, kus oma praktika läbi viia. Peale Eesti oli võimalik valida praktikseerimine näiteks kas Itaalias või Prantsusmaal. Kuna tüdrukud leidsid, et need riigid on nende jaoks tavapärased ja sinna on võimalik igal ajal reisida, siis valitigi kauge ja tundmatu Eesti.

Täna seks on sakslannad Järvakandis viibinud natuke üle nädala ja selle aja vältel on jõutud külastada Kehtna avatud noortekeskust, Rapla täiskasvanute gümnaasiumit, Järvakandi lasteaeda ja ka Järvakandi gümnaasiumit.

Kõik kolm neidu kinnitavad kui ühest suust, et muljed neist, kellega kokku puutunud, on väga positiivsed. Inimesed on ümberringi sõbralikud ja tahavad neile võimalikult palju pakkuda ning näidata. Teiseks töid tüdrukud välja selle, kui püüdlukult proovitakse nendega inglise keeles suhelda.

Suurima erinevusena Eesti ja Saksamaa vahel märkisid tüdrukud esimesena ära ilma. Siinne lõikav külm ei

ole võrreldav nende kodumaa talvega, kus suurimad miinuskraadid jäävad tagasihoidliku kümne juurde.

Neil päevil, kui Järvakandi noored saabuavad noortekeskusesse hilisemal ajal, on tüdrukud tundnud ka veidi igavust. Siinseid noori kirjeldades leiavad nad, et vanemad lapsed on pisut häbelikud ja kardavad keelt, kuid noored on väga avatud ja vahvad - hoolimata sellest, et inglise ega saksa keeles rääkimine puhtalt välja ei tule.

Omaltpoolt plaanivad Kölni ametikooli praktikandid noortele, kelle vanus jääb vahemikku 10-15 eluaastat, korraldada ühe ürituse, mille ajal saab laulda karaoket, tantsida ning pidada turniiri lauajalgpallis.

Tüdrukud hindavad seni nähtu põhjal Eesti noortele loodud võimalusi igati korralikeks. Saksamaal on nende sõnul noortele mõeldud ruumid ja õppe- või vabaajavahendid vanad ja raha suunatakse näiteks rohkem teede ehitamisele, siin aga jõuavad vahendid nende pilgu läbi õigetes kohtadesse.

Hetkel peavad tüdrukud lisaks noorsootöös kaasaatamisele järjepidevalt üles kirjutama oma igapäevase tegevuse. Kui aeg Eestimaa pinnal ümber saab, ootab tüdrukuid ees suurem hunnik mahukat paberitööd. Kirja tuleb panna see, mida kuu aja jooksul ära tehti ja millised olid lapsed, kellega kokku puututi.

Filmitalgute koolitus Raplas

Kristiina Tilk

Täna kella 10-17 toimub Rapla maavalitsuse saalis Filmitalgute stsenaariumi- kirjutamise koolitus.

Registreerunud on 22 eri vanuseklassi kuuluvat inimest. Koolitusel jagatakse juhiseid, kuidas kirjutada valmiva filmi stsenaariumisse sisse oma maakonda puu-

dutavaid stseene - legende, võttepaiku või persoone.

Päeva esimeses pooles antakse ülevaade filmi eriosadest ja -žanritest. Teises pooles tegeletakse praktiliste ülesannetega. Näha saab ka filmilõike Eesti või maailma filmitegijate varasalvest ning tutvuda Filmitalgute veebipõhise stsenaariumi- kirjutamisega.

Haimre õpetajate maja vajab kiirabi

Maire Kõrver

Märjamaa vallavolikogu otsustas kunagise Haimre mõisavalitseja maja enampakkumise alghinda hoone kehva seisukorra tõttu poole võrra vähendada.

Nn õpetajate majas on varem asunud kooliõpetajate korterid ja poiste tööõpetuse ruumid.

Volikogu liige Agu Raadik, kes on ühtlasi Haimre küla- vanem, arvas, et hinda ei ole mõtet kõrgeks ajada, sest kui hoone jääb müümata, tekitatakse sellega asulassee vaid varemeid juurde. „Haimre üldilmet muudaks paremaks,

kui see teeäärne maja leiaks uue omaniku ja oleks korda tehtud,“ ütles Agu Raadik. „Asub see ju meie asulat läbiva peamise tee ääres, kustkaudu minnakse ühe meie tuntuima vaatamisväärsuse - Haimre Muhamedikabeli juurde.“

Endise mõisavalitseja maja, hilisema Haimre kooli õpetajate eluaseme ühes pooles on laed varisenud ning ka teine pool on paraku üsna halvasti seisukorras. „Kogu majal on aga siiski katus peal ja kivimüürid veel tugevad. Sindlikatus on kunagi osaliselt põlenud ja see asendati eterniidiga,“ märkis Agu Raadik.

Märjamaa vallavalitsus tegi

ettepaneku panna Haimre külas asuv õpetajate maja kinnistu avalikul suulisel enampakkumisel müüki, sest hoone ei ole vallale vajalik. Õpetajate maja müüki on arutanud ka volikogu majandus- ja eelarvekomisjon, kes tegi ettepaneku määrata alghinnaks 10 000 eurot.

Agu Raadik, kes kohaliku inimesena on maja seisukorraga hästi kursis, pidas alghinda ilmselgelt liiga suureks. Volikogul leidis toetust tema ettepanek määrata kinnistu alghinnaks esialgu plaanitud poole väiksem summa - 5000 eurot.

Hoone on küll tühi, kuid sa-

mas on see rahvastikuregistri järgi siiski veel elukohaks ühele sotsiaalselt tugiteenust vajavale inimesele, kes paraku üksi toime ei tule ning halbade elamistingimustega majja seega naasta ei saa.

Õpetajate maja kinnistut üritatakse müüa avalikul suulisel enampakkumisel 18. veebruaril. „Huvi on tuntud, kuid reaalselt ükski kindel tahtja veel endast märku andnud ei ole. Aga enampakkumistega ongi selliselt välja kujunenud, et alles nii-öelda 12. tunnil võib veel huvilisi välja ilmuda,“ ütles Märjamaa vallavalitsuse õigusnõunik Evi Rooda.

Kunagine Haimre mõisa valitsejamaja on kohalike hulgas pälvunud nime Õpetajate maja, sest selles hoones on olnud Haimre kooli õpetajate korterid, aga samuti ka poiste tööõpetuse ruumid. Märjamaa vallavolikogu otsustas kehvas seisukorras hoonega kinnistu enampakkumise alghinda poole võrra vähendada.

Foto: JAAN VISKA

NÄDALISE VEERG

Vaimuvara maja toetuseks

Olen endiselt seda meelt, et suuri asju teevad inimesed. Institutsioonid on paremal juhul isiksustele toeks, enamasti aga takistuseks.

Tänases lehes kirjutab Tõnis Tõnisson sellest, et Rapla maakonnal ei ole oma muuseumi. Miks ei ole? Põhjuseid leiab alati. Ilmselge on see, et kui meil maakonnas leidunuks inime, kes endale eluülesandeks seadnud maakonna muuseumi ülesehitamise, siis meil see muuseum oleks. Praegu on üritatud vaid.

Filmimees Artur Talvik rääkis kord, kuidas selleks, et rikkurilt raha saada, peab küsija ise oma plaanitavasse uskuma. Artur kinnitas, et usku peab olema vähemalt 110 %.

Tema sõnul on rahamehel nina, mis kahtluse hoobilt ära tunneb. Pisut üleloomulikesse plaanidesse suudab uskuda vaid inimene, kelles on idealismi ja loomingulisust.

Signe Kivi, mine tea, kas oleks üldse kultuuriministri kohale tükkunud, kui poleks olnud suurt plaani ehitada KUMU. See teda käivitas 110% ja ta suutis veenda ka ennast ümbritsevaid reformiste. Julgen arvata, et see loominguliste tõug pole eestlaste seast veel välja surnud. Kas Raplamaal selliseid veel on, ma ei tea. Meie maakonnas ja muuseumiteemaga seonduvalt on sellised inimesed Kusminite peres.

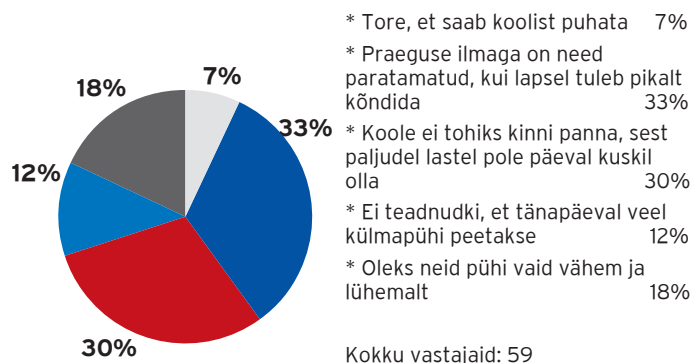
Ajal kui Eesti ägab oma suure loo ja visiooni puuduses, on Raplamaal lihtne, me kõik omavalitsused võiks id hakata ajama maakonna tarkuse koos hoidmise maja ehitamise asja. Omavalitsuste liit, mittetulundusühinguna, kirjutaks projekti. Saaks raha. Tarkade vallajuhtide kompetents rakenduks ühise eesmärgi teenistusse. Nii ehitatakse Raplamaale kultuurivara säilitamiseks hoidla. Plasku ja Tasku eeskujul võiks see kanda nime Mälupulk. Arhitektuuriliselt peaks see olema silmapaistev ka saja aasta pärast. Miks plaanida Raplase riigimaja, riik siin jääb ju nagunii üha õhemaks. Raplamaa Tarklas hoiaks muuhulgas ka mälestust tublidest omavalitsetajatest.

Margus Mikomägi, ajakirjanik

ONLINE KÜSITLUS

Kuidas suhtute külmapühadesse?

Nädaline

Rapla 79502, Tallinna mnt 17, tel 489 2133, 5567 3260
reklaam ja kuulutused 489 2130, 5551 1084 faks 489 2135,
e-post: nadaline@nadaline.ee,
kodulehekül: www.nadaline.ee

Peatoimetaja: Tõnis Tõnisson
Tegevtoimetaja: Inge Põlma (489 2244)
Sekretär: Merle Võigas (489 2133)
Ajakirjanikud: Kristiina Tilk (489 2137), Margus Mikomägi (489 2245),
Anne Keldremaa (489 2139), Maire Kõrver (489 2241),
Katri Helend-Aaviku (489 2246)
Fototoimetaja: Siim Solman (489 2242)
Kujundajad: Jaanika Koll, Eike Meresmaa (489 2138)
Keeletoimetaja: Liivi Jegorov (489 2132)
Raamatupidaja: Mare Domberg (489 2136)
Müügijuht: Katrin Polli (489 2243, 5551 1084),
Reklaamijuht: Janek Tõnisson (489 2131, 520 0846)
Reklaamiasistent: Jürgen Post (489 2134, 5551 1084)
Müügiasistent: Juulija Rüsse (489 2130)

Toimetusel on õigus kirju ja kaastõid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastõid ei tagastata ega retsenseerita. Honoreeritakse tellitud kaastõid. Nädalist on võimalik tellida Eesti Posti sidejaoskondadest, raamatukogudest, toimetuse reklaamiosakonnast ja Internetis Nädalise koduleheküljel. Toimetust võtab vastu ka telefonitsi esitatud tellimusi. Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt tööpäeviti 8-17 Tallinna mnt 17, Rapla. Tel 489 2130, faks 489 2135. Trükk AS Kroonpress. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse: pn@eal.ee või tel 646 3363

Pakane on valla!

Ain Kallis,
EMHI arendusosakonna
peaspetsialist

Ilmataat on jälle tegija – peaaegu kõik meediauudised algavad ja lõpevad ilmaga, sest hommikuti tuleb teateid suurtest miinuskraadidest.

Nädal pärast küünlapäeva – aega, mil vanarahvatarkuse järgi murdub talve selgroog – hakkas hoopis külmenema. Ja lõppu pole nagu nähagi. Sünoptikuil tuleb rahvast aina lohutada: küll läheb soojemaks, küll saabub kevad, ega ta tulemata jää!

Kõige suuremat rõõmu tõi käre külm muidugi soojatootjaile, seevastu nn hinnatundlikud inimesed ootavad hirmuga küttearveid. Vanasti praksusid pakasega vaid aiateibad, nüüd kuuleme uudiseid rabedaist raudteerööbastest, külmuvatest radiaatoritest, tõrkuvatest bussidest või liigkoetud ahjudest. Isegi pangaautomaadid tardusid. Elektrisüsteemid ütleavad ülekoormuse tõttu üles, kuna soojapuhurid tarbivad kõvasti voolu. Ja lapsevanemad ei tea, kas saata võsuke kooli või mitte, sest kuidagi ei saa sotti tuule ja tavalise külma seostest.

Külm ajab küsima

Kust tuli see külmalaine? Vastus: Arktikast. Parafraseerides üht legendaarset tõdemust – põhja poolt pole (talvel) meil midagi head oodata. Sakslased panid praegu meie kohal laiutavale kõrgrõhkkonnale nimeks Heike (just äsja lahkus meie kohalt Gabriela, kelle vaderiks oli nime eest 290 eurot maksnud Schilderi-nimeline firma). Meeldetuletuseks: sel aastal on tsüklonid meeste nimedega, antitsüklonid aga naisnimedega.

Tõeliseks ohtlikuks külmalaineks on praegust aega vahest vara nimetada, sest

30kraadist temperatuuri on mõõdetud vaid kahel hommikul. Teatmiku „Eesti kliima riskid“ (EMHI, 2008) järgi loetakse inimese tervisele eriti ohtlikuks seda, kui ööpäeva miinimumtemperatuur püsib viis või enam ööpäeva temperatuuril -30 kraadi (Celsiuse järgi) ja alla selle.

Alates 1961. aastast on Eestis õhutemperatuur langenud -30 kraadini ja sellest allapoole 25 aastal.

Aastatel 1963–1970 ja 1976–1980 mõõdeti selliseid pakaseid igal aastal. Karmim külmalaine oli 1978. aasta lõpupäevil (Narvas 42,6, Kuusikul 40,6 ja Valgas 40,5 miinuskraadi). Viimase veerandsajandi jooksul on aga sedavõrd külma ilma ette tulnud harvemini. Alates 2000/2001 talvest on viiel korral temperatuur langenud alla -30 pügala. Ja huvitav on see, et külmad aastad käivad paarikaupa (aastail 2008 ja 2009 me ei näinudki korralikku pakast). Nii et lootust on, et järgmine talv tuleb vahest soojem.

Külmalaineist veel. EMHI teatmiku andmeil oli aastail 1961–2007 Eestis seitse sellist perioodi, kus õhukülm püsis mitu päeva jutti allpool 30 miinuskraadi. Pikim neist oli 1987. aasta jaanuaris, tervelt 8 päeva Tartu- ja Jõgevamaal.

Mis on Eesti absoluutne talvine miinimumtemperatuur? Detsembri külmarekord püstitati Narvas 1978. aasta eelviimasel päeval, miinus 42,6 kraadi.

Jaanuari rekordiks on muidugi -43,5 kraadi, mõõdetud Jõgeval tõnisepäeval, 17. jaanuaril 1940. aastal. Veebruari rekordini (-39) jääb (õnneks) samuti tükk maad. See saadi 1. veebruaril samas paigas 1956. aastal.

Muide, ka mullune kõige madalam kraadiklaasi näit (-32,4) registreeriti Jõgeval.

Mis on tuulekülm?

Seda parameetrit nimeta-

take ka tajutavaks külmaks. Igaüks teab, et mida tugevam on tuul, seda kiiremini kaotab keha oma soojust, seda külmem tundub õhk. Seetõttu tundub tuulisemal hommikul pakane tavalisest jubeam olevat. Meteoroloogid kasutavad külmade arvutamiseks mitmeid valemeid (tuule-külma indeksi), lähtudes tegelikust õhutemperatuurist ja tuule kiirusest.

Sellest näitajast tuleks lähtuda ka laste kooli saatmisel, riietumisel jne. (EMHI koduleheküljel saab ilmanäitude kaardilt näha nii õhutemperatuuri, tuulenäitajaid kui ka arvutatud tuulekülma kangust.) Näiteks 18. veebruari varahommikul mõõdeti Jõgeval õhus -31,8 kraadi C. Kuna puhus nõrk (õnneks!) tuul 0,8 m/s, siis pidid sealsete elanike näod taluma 35-kraadist tuulekülma.

Miks EMHI ei avalikusta mõnede ilmajaamade temperatuurirekordideid? Jutt on nn hüdromeetriaamade (postide) näitudest. Tõepoolest on seal (näiteks Kaansool) mõõdetud vahel märksa madalamaid temperatuure kui „päris“ ilmajaamades.

Asi on selles, et nood jaamad asuvad madalal jõeorgudes, sestap on talvel seal ka jahe- dam. Neid näitusid kasutavad hüdrolöögid oma arvutuste tegemisel.

Kas virmalistel on seost praeguse külmalainega? Vaevalt, et Päike teadis paar päeva tagasi, et Skandinaavia kohal on suur kõrgrõhuala. Pakasega me näeme virmalisi paremini, sest taevas on sel ajal enamasti pilvitu. Muide, Tartu-Tõravere ilmajaamas asuv Soome ilmateenistuse magnetomeeter on registreerinud sageli virmalisi, millest meil pole aimugi, sest pilved on ees.

Artikkel pärineb keskkonnaministeeriumi kodulehelt

KÜSITLUS

Mida teate Raplamaast ning millega teile maakond esimesena seostub?

Enely, ufo: Sain just teie boksist maakonna infokaardi, kus oli kirjas, et Raplamaa on väga uforikas paik. Aga ausalt öeldes väga palju pole teie kanti sattunudki ning mis maakonnaga seostub, kohe ei plahvatagi.

Aivar Sõerd, TLG Hotellid juhataja liige: Väga ilus loodus. Üks uhke kahe torniga kirik on teil. Seal on väga hea orel – see pakub väga huvi. Teil on väga palju ilusaid mõisaid. Paljud neist on küll halvas seisus, kuid eks olude paranedes saab needki korda.

Kaks Vändra karu: Kohe meenub ilus kirik. Isegi seal kontserdil käinud. Järvakandi klaasimuuseumil palusime karud klaasi puhuda, kuid kutsuti ise puhuma. Valtu veinid meenuvad ka – aga meie ei joo.

Helena Erik, talunik: Oi, Raplamaa on olnud üks rikkamaid paiku. Seal on viljakad põllud ja suured metsad. Ja kindlasti on hästi arenenud turismitööstus. Rabarock peaks piirkonnaga seotud olema, väga ilus kirik on. Rohkem ei meenugi.

Küsis Marko Liibak
Pildistas Siim Solman

NÄDALASALM ANDRES EHINILT

KITSELUGU

Tuul raugeb.
Kevad on kaugel.

Koer haugub.
Pakane paugub.

Kitsed koibipidi
paksus lumes kinni.

Kaastundlik geneetik
loob mutanttallekese,
kes oskab suusatada.
Suusatehased hakkavad tootma
pisikesi kitsesuuski.

Suusatavast kitsest saab
Eesti Nokia,
turismimesside ehe.

Rapla malevat juhhib luuraja

Margus Mikomägi

Setu juurtega major Arni Ilves on viiendat kuud Kaitseliidu Rapla maleva pealik.

Arni Ilves on suurt kasvu mees. Usaldusväärne esimesest pilgust. On hea suhtleja. Hiljem selgub, et avameelsel mehel on kaheksa öde-venda. Viimane töökoht enne Raplasse tulekut oli kaitseväes luurepataljonis.

Küsija üllatus ja selle hüüumärgiline väljendus – LUURAJA! ajab Arni Ilvese naerma. Ega ta luuraja-ameti sisu väga täpsustada ei taha: „Seal ma olin oma teenistuse viimased aastad.“ Inimestes on luuraja pilt kujunenud filmidest ja raamatutest. Luuraja on tavainimese jaoks filmis puu tagant puu taha hiiliv salapärase mees ehk siis James Bond ehk siis Hermann Simm... Aga tegelikult?

Arni Ilves ühines kaitseväes luurega 1997. aastal. Küsimuse, kas Eesti luure käib Venemaal luuramas, naerab malevapealik välja. Siis tõsineb ja ütleb, et Venemaal nad ei käi. „Millega kaitseväe luure tegeleb? Luure väljaõppe läbiviimine näiteks. Ilma selleta ei saa. Kaitseväe luureosakonna üks ülesanne on organiseerida luure väljaõpet ka Kaitseliidus. Kõige üldisemalt tegeletakse luurepataljonis erinevate luuredistsipliinidega nagu igas teiseski armees. Luurepataljoni põhiülesanne on:

- kaitseväe juhataja ja kaitseväe peastaabi luure- ja infovajaduste täitmise tagamine;
- väeliikide staapide luure- ja infovajaduste täitmise tagamine oma pädevuse piires;
- riigi julgeolekuteabe hanke ja analüüsi kavast tulenevate ülesannete täitmine oma pädevuse piires;
- NATO ja Euroopa Liidu teabenõuete menetlemine;
- luureinformatsiooni kogumine, info töötlemine ja analüüsimine;
- luureinformatsiooni kogumisviiside arendamine ja tegevuse koordineerimine kaitseväes;
- kaitseväe militaargeograafia alaste vajaduste rahuldamine.

See on terve teadus? „On küll,“ ütleb major ja tundlikku teemat me enam ei puuduta. On üpriski selge, et rumalaid mehi sõjaväeluuresse tööle ei võeta.

Sõjaväehuvi lapsest saadik

„1986. aastal läksin Nõukogude armeesse. Tahtsin minna Afganistani. Keegi ei tahtnud sinna minna, mina tahtsin. Vaadati siis, et ma vist olen hull, et seda ei või sinna lasta ja ei saadetud. Saadeti põhja. Olin telegrafist-mehhaanik. Juba siis pidasin plaani minna edasi õppima sõjaväelaseks,“ räägib enne sõjaväge Tihemetsa sovhoostehnikumi lõpetanud mees.

Arni Ilves on pärit Pala-

muselt, seal sündinud, koolis käinud ja kasvanud. Mees ei salga ka oma setu juuri, ema ja isa tulid Palamusele Setumaalt ja mehe paljud sugulased elavad täna Petserimaal, teisel pool Eesti piiri. Kaitsevägi tõi mehe kõigepealt Tallinnasse ja nüüd Raplasse.

Vene sõjaväes peetud plaanile õppida sõjaväelist elukutset tõmbasid kriipsu peale Eesti sündmused. „Mulle käidi Venes peale muidugi, et jää siia ja õpi, aga ma tahtsin siis juba koju. Ütlesin, et lähen Eesti kaitsevähke. Minu üle naerdi, et mis kaitsevägi teil seal tuleb. Nalja teete! Aga siin ma olen ja peaaegu 20 aastat teenistust on seljataga.“

1991. aastal astus tänane Kaitseliidu maleva pealik Jõgeval Kaitseliidu Palamuse rühma. 1992. aastal läbis ohvitseride kuuekuulise kursuse. Seepeale tuli töö autokompanii ülemena. Mees tunnistab, et kusagil 1994. aastal ta korra tegi põike tsiviili, et raha teenida, aga sõjaväe kutse oli suurem ja tsiviilisti karjäär kestis vaid pool aastat. Sõbrad kutsusid Arni Ilvese rahuvalvesse. Ilves tunneb sellest ajast hästi siitkandi nimekaimat sõjameest, rahuvalvele me riigis kaaluka aluse andnud Märt Tiru.

Arni Ilves ütleb, et temal ei ole seljataga ühtegi missioonil käimist. Ta on olnud küll transpordiülem, küll tagalaülem. „Minu tagalamehe töö oli seotud perega, lapsed olid väikesed ja ei tahtnud neist väga kaua eemal olla,“ tunnistab Arni Ilves. Aga tema tööga on olnud seotud nii Kosovo kui ka Liibanon.

Siis tuli töö kaitsejõudude peastaabis luureosakonnas ja luurepataljonis. 2002. aastal sai Arni Ilves luurepataljoni staabiülemaks ja sellelt kohalt alustas ta Raplas maleva pealikuna.

Vaimustub vabatahtlikest

Kaitseliidu Rapla maleva pealikul on tunduvalt rohkem alluvaid kui oli luurepataljoni staabis. Üpris ootamatult ütleb tänane pealik, et on tahtnud kindlasti oma sõjaväelist karjääri edasi arendada just Kaitseliidus. „Tõsi, arvasin, et see aeg tuleb pisut hiljem, aga läks nii ja ma olen väga rahul sellega.“ Kaitseväeteenistuses on olulisel kohal rotatsioon. Major oli nii kaua olnud oma kohal, et lihtsalt tuli lahkuda. Talle tehti mitmeid erinevaid pakkumisi ja esitati ka võimalus jätkata kaitseväe koosseisus. Tema valis Kaitseliidu.

Hetkel elab pealik veel Tallinnas ja sõidab Rapla vahet. Vaatamata sellele, et tund sõitu hommikul aitab teha plaane eesootavaks päevaks ja tund tagasi tehtut kokku võtta, peab pealik plaani Raplasse elamine soetada. Viimati mõtles mees sellest, kui tööle sõites nägi surmaga lõppenud avariid teiselpool Kohilat.

Avariist kandub me jutt loomulikku rada mööda psühholoogiale ja sellele, mis

sünnib sõjameeste peas. „Sellele pööratakse me kaitseväes järjest rohkem tähelepanu. Ma lõpetasin 2010 kevadel sotsiaal-humanitaarinstituudi ja tegin lõputöö sellest, millised on kaitseväes olijate tagatised. Millised on tagatised missioonil olles, mis saab siis, kui Eestis olles õppustel midagi juhtub...“

Leidsite, et kõik on paigas? „Ei leidnud, seal on palju asju, mis vajavad parandamist ja õnneks seda tehakse,“ ütleb major Ilves.

Major lisab, et pikka aega kaitseväes teeninuna arvas ta, et teab ka Kaitseliidust palju. „Arvasin, et tean Kaitseliidust rohkem. Nüüd sellega otseselt kokku puutudes saan aru, et ei teadnud mitte midagi.

Vabatahtlik kaitseväes – see on käsk, subordinatsioon, auastmed... - kõik on paigas. Kaitseliidus on vabatahtlikkus sootuks teine, siin ei saa asju ajada puhtalt käsuga. Kuidas asju saavutada? Kaitseliidus on vabatahtlikud, neil on oma elu. Esmatähtis on pere toimine, teises järjekorras on Kaitseliidu ülesanded. Natuke vara on mul ilmselt rääkida kaitseliitlase hingeelust, aga ma opin ja püüan hakata meestest aru saama. Infohulk, mida iga päev saan, on suur ja nõuab seedimist.“

Vabasid nädalavahetusi malevapealikul peaaegu ei ole. Nii nagu tema kaitseliitlastelgi. Niisamuti on kaitseliitlaste kogunemised pärast tööd, õhtuti. Kaitseliitlaste elurütm on majori sõnul paljus erinev kaitsevaelaste omast. „Tuleb igale poole jõuda ja see, mida ma näen ja keda ma näen, teeb rõõmu. Kaitseliidu meeste jaoks on kõige tähtsam oma kodu kaitse,“ ütleb major Ilves ja ta hääles on uhkuse noot selle üle, et kõik suhted ei ole selles organisatsioonis veel rahale üles ehitatud. Ka see, et Kaitseliit on populaarne just maakohtades, tundub maapoistest pealikule hästi meeldivat.

Malevapealikul on mõte tuua kõik Raplamaa kaitseliitlased koos sportima. Nooremata võttis Arni Ilves osa rammumehe jõukatsumistest. Viimastel aastatel on tema spordiala olnud kulturism. Esimene samm, et kogu malev kunagi võiks üheskoos kokku saada, on plaanis teha 12. märtsil, kui Valtus peetakse maleva spordipäeva.

„Ma olen oma tänase tööga väga rahul, kuid arvan et alati saab paremini. Saan kaitseliitlaste ja enda tegevusest energiat juurde. Aga selleks, et kõigea järje peale saada, kulub veel aega ja õppimist ja seda ma ka teen hoolega,“ ütleb major Ilves ja lisab lõpetuseks muigamisi, et ei ole president Ilvese sugulane ega tuttavgi.

Kaitseliidu Rapla malevas on kõige rohkem:

- kuni 35aastaseid liikmeid - 252 ehk 46,20%
- 36-40aastaseid on 46 ehk 8,33%
- 41-50aastaseid on 97 ehk 17,57%
- 51-60aastaseid on 78 ehk 14,13%
- Üle 60aastaseid liikmeid on 50 ehk 9,06%
- Noorliikmeid on 5 ehk 0,91%
- Auliikmeid on 7 ehk 1,26%
- Toetajaliikmeid on 14 ehk 2,54%

Kaitseliidu Rapla maleva pealik Arni Ilves.

Foto: SIIM SOLMAN

Koduloolane

19. veebruar 2011 NR 1 (174)

Mõeldes Tagasi vahetab nime

Rapla maakonnas on pisut rohkem kui viiskümmend aastat viljeldud kodulooalast ajakirjandust. Esimene selline väljaanne, Rapla Koduloolane, ilmus toonase rajoonilehe Ühistöö lisana 28. aprillil 1959. Alates 4. septembrist 1962 sai Koduloolasest ajalehe Ühistöö kord kuus ilmuv püsirubriik.

Kuigi kohati üleideologiseeritud, on aastate jooksul Koduloolases ilmunud sõnumid ja uurimused oluliseks abimaterjaliks maakonna ajaloo uurijatele.

1992. aastal asutatud Nädaline jätkas Ühistöös alustatud tööd Mõeldes Tagasi nime all. Toona oli selline nimevalik

õigustatud, sest avaldatigi põhiliselt just tagasivaata-vaid, tähtsamaid ajalooseiku ja sellele paikkonnale olulisi inimesi tutvustavaid materjale.

Tänapäevaks oleme oma arenguga jõudnud taas sinna, kus oldi viiskümmend aastat tagasi. Vahepealsel perioodil hästi aktiivne ja viljakas olnud kodulooline uurimistegevus on peaaegu soikunud.

1959. aastal asutatud koduloouurijaid ühendanud organisatsioon on oma tegevuse praktiliselt lõpetanud, puudub ülevaade ka sellest, mis sünnib koolide ajaloo- või kodulooringides, kui nad ikka

olemas on. Ka muuseumide elu ja tegevust käsitlevad materjalid on ajalehes pigem harvad ja juhuslikud külalised. Endine Mõeldes Tagasi, nüüdsest siis jälle Koduloolane, tahab kogu seda teavet koondama hakata ja seeläbi ka just kohtadel sündinud uurimustele senisest rohkem ruumi pakkuda. Lisaks sellele on juba eelmisel aastal asutatud MTÜ Koduloolane, kellele Nädalise Koduloolane tahaks olla heaks partneriks. Jõudusid ja huvilisi koondades võiks kodulooalane ehk paikkondlikku mälu talletav tegevus Raplamaal taas elu sisse saada.

Rapla maakonnal ei ole muuseumi

Tõnis Tõnisson

Viiskümmend aastat tagasi, kui ajalehe Ühistöö vahel hakkas ilmuma lisana kohaliku kodu-uurimistoimkonna bulletin Nädaline Koduloolane, Rapla rajoonis muuseumi ei olnud. Selle rajamist ei olnud ka riiklikes plaanides.

Küll oli aga kohapeal ettevõtlikke inimesi, kes pidasid oluliseks siinse ajaloo talletamist tulevastele põlvedele. Toonaseid olusid arvestades leiti eesmärgi saavutamiseks geniaalne lahendus: kesken-duti Juurule ja Mahtra sõjale. See oli ilmselt ka ainuõige tee, sest varasemate aastatega oli Juurus juba mingi ekspositsioonialge jõudnud tekkida:

1948. aastal, kui Mahtra sõjast möödus 90 aastat, oli Juuru rahvamajja üles seatud sündmusele vastav temaatiline näitus;

1958. aastal, kui talumeeste vastuhakust möödus 100 aastat, avati Juuru kultuurimajas juba muuseumituba.

Kõik see ja lisaks veel ka üsna tugeva põhjaga sinne kodu-uurimuslik tegevus olid eelduseks, et 1967. aasta 2. veebruaril said Juuru valla vaestemaja trepil viis meest selles kokku leppida, et just tollesse majja tuleb muuseum. Need viis olid: Rapla rajooni täitevkomitee aseesimees Erich Kaukver, ajaloomuuseumi direktor Peet Sillaots, Vilde muuseumi direktor Elem Treier ning kohalikud kodu-uurijad Ants Kruusimägi ja Mart Tapupere.

Kohe sellest hetkest hakati ka tegutsema. Vaestemaja kujudas muuseumiks arhitekt Tiit Hansen, ekspositsiooni koostamise võttis enda peale

Elem Treier, teda asus entusiastlikult abistama Ants Kruusimägi.

1. augustist 1969 võeti muuseumi tööle esimene direktor - Elmot Abel. Ja 6. juulil 1970 oli muuseumi pidulik avamine. Rapla rajoon oli saanud oma esimese riikliku muuseumi. Läänud aastal möödus sellest sündmusest kuidagi vaikelt ja märkamatult 40 aastat.

Aga muuseumi ikka ei ole

Täna loetakse Rapla maakonnas kokku 8 muuseumi või muuseumisarnast ekspositsiooni. Lisaks Mahtra talurahvamuseumile nimetatakse turismiprosektides veel Sillaotsa talumuuseumi, Järvakandi klaasimuuseumi, Kabala villaveskit, Varbola vanavara aita, Hageri muuseumi, Luhtre talu muuseumituba ja Linda tuba Rapla kultuurikeskuses.

Paraku ei ole ükski neist kaheksast kunagi olnud ega taha ka kunagi saada (ka esimesena asutatu mitte) maakonna-muuseumiks selle sõna kõige täpsemas tähenduses. Need kõik on teemamuuseumid ja sellistena rohkem või vähem ennast ka õigustanud.

Aga ikkagi: maakonnamuuseumi nende hulgas ei ole. Täpselt nagu ei olnud seda siin ka viiskümmend kaks aastat tagasi. Ja selle tekkimist takistavad barjäärid on ehk isegi kõrgemad kui nad olid seda üli-ideologiseeritud viiekümnendate aastate lõpu Nõukogude Eestis.

Nelikümmend aastat valla vaestemaja kitsastes oludes asunud Mahtra talurahvamuseum, mis on ennast aeg-ajalt ka maakonnamuuseumiks nimetanud, ilmselt niipea laienemisvõimalusi ei näe. See tähendab, et midagi uut pole sealsetesse ahtakesse varakambritesse enam

Kasutuseta ja ilmselt ka selge tulevikuta seisab endine Rapla vallamaja, mis võiks võtta enda kanda esialgu mäilupanga funktsioonid.

Foto: SIIM SOLMAN

võimalik juurde võtta, pigem võidakse sealt väärtuslikumaid museaale hoopis mujale paigutada, sest olemasolevad (tegelikult olematud!) hoiutingimused võivad neile ühel hetkel ohtlikuks saada.

Muuseumil ei ole perspektiivi

Usaldusväärsetest allikatest laekunud informatsiooni järgi (mille kohta muuseumi direktori kt Ivar Reidla ütleb, et need jutud on „mitteametlikud ja kinnitamata“) lükkas Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) tagasi ka läinud aastal esitatud projektitaotluse.

Ivar Reidla on Nädalisele kirjutanud: „Eelinformatsiooni kohaselt on projektitaotluse ettevalmistustasemele antud hinnang positiivne, probleemiks on projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele. Teisisõnu investering Mahtra

Talurahvamuseumi laienemisse peab andma lisandväärtust kohalikule piirkonnale laiemalt.

Peamiseks mõõdikuks on turismitulu – projekti tulemusel piirkonnas tekkinud täiendav tulu külastajate poolt tarbitavate teenuste või kaupade müügist või tulu, mis kaasneb külastajatele täiendavate teenuste pakkumisega.

Siinkohal saabki takistuseks asjaolu, et Raplamaa on turismisihtkohana terviklikult väljaarendamata. Kõige põletavamaks probleemiks on majutusasutuste vähesus. EAS on oma kriteeriumites selgelt välja toonud, et eesmärgiks on piirkonda külastavate turistide pikaajalise kohalviibimise soodustamine osaluselamuse pakkumise kaudu.“

Ajalooqa raha teenida?

Tuleb tunnistada, et selline lähenemine rahvuskultuurile,

mille üheks oluliseks osaks tuleb pidada ju ka ajalugu, on ehmatav. Rahvusliku mälu (muuseumid on ju mälu kandjad) muutmine müügikõlblikuks atraktsiooniks on üdini vastuolus seni veel kehtiva põhiseadusega.

Põhiseaduse preambula, millega rahvas on konstitutsioonilise võimu toel enda ette püstitanud peamised ülesanded, ütleb väga üheselt: „Kõikumatus usus ja vankumatus tahtes kindlustada ja arendada riiki /.../ mis peab tagama eesti rahvuse ja kultuuri säilimise läbi aegade.“

Tasuliseks meelelahutuseks muudetav ajalugu ei ole usaldusväärne. Atraktsioone välja mõtlevad ja neid lavastavad muuseumid ei ole enam teadusasutused ja niimoodi ei ole võimalik kindlustada „eesti rahvuse ja kultuuri kestmine läbi aegade“.

Mahtra muuseum on sellise

kultuurivaenuliku poliitika tulemusel jäetud tulevikuta.

Me vajame kiiresti mäilupanka

Kuid olgu. Ka siis, kui EAS oleks Mahtra projekti rahastanud, ei oleks Rapla maakonnal oma muuseumi, oma mälu-keskust, kuhu talletada kõike seda, mis on seotud siinse inimtegevusega Vigalast Kaiuni ja Kohilast Käruni.

Me vajame kiiresti sellist usaldusväärset kohta, kus võiks säilitada eraarhiive, kuhu koguda materjale haridus- ja kultuuritegevuse, ettevõtluse, poliitiliste ühenduste, siin sündinud ja siin tegutsenud ühiskonnas olulist rolli etendanud inimeste kohta.

Tegelikult on kohad niisuguse mälukeskuse asutamiseks Rapla läheduses täiesti olemas. Kasutuseta ja ilmselt ka selge tulevikuta seisab endine vallamaja, mis võiks võtta enda kanda esialgu mäilupanga funktsioonid, kust saaks ajapikku lõpuks välja kasvada ka tõeline kogu maakonna ajalugu talletav muuseum.

Teiseks seisab kasutuse ja samuti tulevikuta eelmise Eesti Vabariigi ajal asutatud Kuusiku Põllumajandusliku Uurimisinstituudi hoone. Kusjuures mõlemad ehitised on ka ise selle paikkonna jaoks ajaloolised, seega ka (kui ajada näpuga järele põhiseaduses) heaperemehelikku hoidmist eeldavad objektid.

Jutt kurtidele kõrvadele

Paraku tuleb endale aru anda, et riigis, kus puudub põhiseaduse tähte järgiv kultuuripoliitika, on kogu see jutt kurtidele kõrvadele. Ometi peab ka kurtidega rääkima. Ka enam kui viiskümmend aastat tagasi räägiti esialgu kurtidele ja jõuti lõpuks Mahtra muuseumi avamiseni...

Hans Vanaveski – Juuru vallast pärit mitmekülgne Vabadusristi kavaler

Kalev Kask,
ajalootudeng

91 aastat tagasi saavutasime Vabadussõjas kuulsusriikka võidu enamliku Venemaa üle, mis pani aluse Eesti Vabariigi sünnile. Paljud sõjamehed jätsid neis heitlustes hinnalisima, oma elu, sõjast tagasi tulnud pälvitsid rahva tänu ja vapraimad kõrge riikliku autasu, Vabadusristi.

Juuru kihelkonnast autasustati Vabadusristiga üheksat meest, sealhulgas Hans Vanaveskit, kelle surmast mõõdukas eelmisel kuul 35 aastat.

Hans Vanaveski sündis 21. novembril (vkj 9. novembril) 1888. aastal Harjumaal Juuru vallas Mõisakülas Miku talus rendiperemehe Hans (1852–1923) ja Mari Vanaveski (sünd. Müürisepp, 1859–1929) üheksalapselise pere neljanda lapsena. Lisaks edumeelsele isale oli Hansu emapoolne vanaisa Jüri Müürisepp olnud Härjala mõisa kubjas, isapoolne vanaisa Jüri Vanaveski Juuru kiriku võõrmünder ja onu Mihkel Vanaveski Juuru vallatalitaja. Kõik see lõi head eeldused noore mehe mitmekülgseks arenguks.

Kaheksa-aastaselt alustas Hans Vanaveski kooliteed Purila vallakoolis, kus õppis paar aastat, seejärel läksid kõik lapsed Järlepa vallakooli. Aastatel 1902–1905 jätkas ta haridusteed Tallinnas Vene tänaval asunud 4-klassilises linnakoolis. Mõni kuu enne

kooli lõpetamist haigestus ta kopsutuberkuloosi ehk tolleaegse nimetusega tiisikusse, mis oli noorte hulgas sel ajal väga levinud. Seetõttu ta kohe edasi õppima ei läinud, vaid oli maal, kodutalus abiks talutöödel. Ajaviiteks tegeles pildistamisega omatehtud fotoaparaadiga. Võttis üles tuttavaid perekondi maal ja linnas. Perekonnapildid olid väga moes, seega oli tal tööd rohkesti.

Hans oli juba leppinud mõttega, et ta elupäevad on loetud, kui toimus ootamatu pööre. Imekombel noormees paranes ja asus koolivenna B. Velbergi soovitusel tööle postiametniku õpilasena Tallinna postkontoris. Isa soovitas küll õppida apteekriks või vallakirjutajaks, ent nagu jonnakas poiss vaidles ta sellele vastu. 1906. aastal sai Hans tööd juba kopeerijana tolle aja Tallinna suurimas Alex Jurichi fotoateljees.

Miks soldatiks minna, kui võib ohvitseriks õppida!

Kui terendama hakkas kolmeaastane teenistus soldatisinelis kuskil kaugel Poolamaal, otsustas Hans Vanaveski sellest pääsemiseks mõne kehavigastuse tegemise asemel astuda vabatahtlikku kaheaastasesse teenistusse Tallinnas. Ent siis kohtus ta Villem Kleiniga, kel oli vankumatu soov astuda sõjakooli ja saada ohvitseriks, et tulla siis tagasi kodukülla ning minna ohvitserivormis, mõök võl tolknemas, kündma. Klein rääkis augu pähe ka Vanaveskile. Hansu vanematele algul see mõte ei meeldinud

- talupoiss ei võivat iial ohvitseriks saada ja ohvitserid olla kõige suuremad joodikud ning peksvat soldateid, ent lõpuks lepitati poja otsusega. Pärast põhjalikku iseseisvat ettevalmistust sooritas ta eeskujulikult sisseastumiseksamid ja asuski 1909. aastal õppima Odessa sõjakooli, mis andis ühtlasi keskhariduse. Õppimine noormehele raskusi ei valmistanud, ta omandas kõik kerge vaevaga.

Ülendatud sõjakooli lõpetamise järel 1912. aastal nooremleitnandiks, teenis Vanaveski esmalt aasta Liibavi 113. jalaväe Starorusski polgus, koos hilisema kindralmajori Aleksander Tõnissoniga, ja seejärel Riia 115. jalaväe Vjasemski polgus. Viimase koosseisus tegi ta kaasa ka Esimese maailmasõja sakslaste vastu Ida-Preisimaal. Sõjas sai ta kahel korral haavata: 1914 vasakust reiest ja 1915 seljast, ent jäi ellu. Hansu nooremal vennal Johannesel, kes samuti oli mobiliseeritud maailmasõtta, sellist õnne ei olnud - ta langes 1915. a suvel. H. Vanaveski vaprust vääristati Püha Anna IV järgu ordeniga ning Püha Stanislavi ordeni III järgu mõõkade ja lehviga. 1915. aasta veebruaris sattus ta aga XX armeekorpusse piiramisrõngasse ja oli sunnitud ülejäänud kolm sõja-aastat veetma saksa vangilaagrites, kõige kauem Hannover-Münden. Hakkaja mehena kasutas ta seda sundaega otstarbekalt - õppis kutseliste prantsuse õpetajate käe all prantsuse keelt, tegeles fotograafia ja maalimisega.

1919. aasta veebruaris mobiliseeriti ta Eesti sõjaväkke, kus võttis osa Vabadussõja lahingutest esmalt 2. diviisi tagavarapataljoni õppekompagnii ülemana, siis ülemjuhataja staabi komandandina ja viimaks, 1919. aasta novembrist, tankiklassi (1920. a-st tankide pataljoni) ülemana. Seega võib öelda, et ta oli sisuliselt Eesti esimene tankivägede ülem kuni auto-tankide divisjoni formeerimiseni 1923. aastal. Selle divisjoni järglaseks peab end tänapäeval kaitseväge logistikapataljon. Vanaveski võttis osa ka kuulsusrikkast Võnnu lahingust ja väljus sõjast kapteni aukraadis.

1920. a autasustati teda Vabadussõjas osutatud sõjaliste teenete eest Vabadusristi I liigi 3. järguga, hiljem anti autasu 50 000 marka ja annetati Vabadussõja mälestusmärk. 1926 lõpetas ta kõrgema sõjakooli ja 1931. aastal Prantsuse kõrgema intendandikooli ning jäigi elukutseliseks sõjaväelaseks. Pärast sõda teenis Vanaveski tankikompanii ülemana, kaitseväge staabis jaoskonnaülemana ja 1. diviisi intendantuuri intendandina. 1936. aastal autasustati Vanaveskit Kotkaristi III klassi teenetemärgiga ning paar aastat hiljem, 1938. a, ühendati ta vabariigi aastapäeval koloneli ja määrati sama aasta septembris sõjaväe varustusvalitsuse raha-arveosakonna ülemaks.

1940. aasta okupatsiooni järel viidi Vanaveski polkovniku auastmes üle Punaarmee 22. territoriaal-laskurkorpusse finantsosakonna ülemaks. 1941. aasta repressioonidest ta pääses, kuid alandati ametikohalt 140. laskurpolgu majandusülemaks. Selle polgu koosseisus sattus ta sama

la hingutest esmalt 2. diviisi tagavarapataljoni õppekompagnii ülemana, siis ülemjuhataja staabi komandandina ja viimaks, 1919. aasta novembrist, tankiklassi (1920. a-st tankide pataljoni) ülemana. Seega võib öelda, et ta oli sisuliselt Eesti esimene tankivägede ülem kuni auto-tankide divisjoni formeerimiseni 1923. aastal. Selle divisjoni järglaseks peab end tänapäeval kaitseväge logistikapataljon. Vanaveski võttis osa ka kuulsusrikkast Võnnu lahingust ja väljus sõjast kapteni aukraadis.

1920. a autasustati teda Vabadussõjas osutatud sõjaliste teenete eest Vabadusristi I liigi 3. järguga, hiljem anti autasu 50 000 marka ja annetati Vabadussõja mälestusmärk. 1926 lõpetas ta kõrgema sõjakooli ja 1931. aastal Prantsuse kõrgema intendandikooli ning jäigi elukutseliseks sõjaväelaseks. Pärast sõda teenis Vanaveski tankikompanii ülemana, kaitseväge staabis jaoskonnaülemana ja 1. diviisi intendantuuri intendandina. 1936. aastal autasustati Vanaveskit Kotkaristi III klassi teenetemärgiga ning paar aastat hiljem, 1938. a, ühendati ta vabariigi aastapäeval koloneli ja määrati sama aasta septembris sõjaväe varustusvalitsuse raha-arveosakonna ülemaks.

1940. aasta okupatsiooni järel viidi Vanaveski polkovniku auastmes üle Punaarmee 22. territoriaal-laskurkorpusse finantsosakonna ülemaks. 1941. aasta repressioonidest ta pääses, kuid alandati ametikohalt 140. laskurpolgu majandusülemaks. Selle polgu koosseisus sattus ta sama

Näited Hans Vanaveski fotodest, mis pärinevad albumist Eesti Foto-klub: 1921–1926. Tallinn 1926. Müürivahe tänav (E.F.K. III fotovõistlus 1922: hõbeauraha).

aasta juulis Porhovi all Saksa vägede kätte vangi, kust aasta lõpul kõik eesti päritolu sõjavangid vabastati.

NKVD pikk käsi jõuab kahjuks igale poole

Vabanemise järel, aastatel 1942–1949, elas H. Vanaveski vaikselt Jõhvi vallas Tamiku külas oma talus, mille ta oli Vabadussõja järel omandanud, ja tegi maatööd. 1949. a põgenes ta lähenevate repressioonide eest

Novgorodi. Ent siiski leidis NKVD Vanaveski üles ja ta arreteeriti 26. aprillil 1950 Novgorodis ning talle määrati sama aasta 15. novembril § 58-1b alusel standardne karistus 25+5. Seejärel viibis ta mitmes laagris Eestis ja Irkutski oblastis. 23. mail 1956 loeti Hans Vanaveski karistus amnestia põhjal kantuks ning ta naasis kodumaale, Tallinna.

1957. aastal töötas ta invaliidide kooperatiivartellis Salvo. 1958–1963 tegutses ilukirjan-

Setu külas (E.F.K VII fotovõistlus: I auhind).

Lõuna-Eesti maastik (E.F.K. VII fotovõistlus 1925: I auhind).

Hans Vanaveski majorina. Foto: autori erakogu

Miku talu Vanaveskid 1930ndail koduüuel: ees pereisa Hans ja Mari Vanaveski, taga keskel poeg Hans abikaasaga. Foto: Eva Otti erakogu

Hans Vanaveski pere Londonis: ees Hans, tütar Are abikaasa Gert Helbemäega, taga keskel poeg Kaido abikaasa Intaga ja Are tütre Ene abikaasa Andrew Grieve'ga. Foto: Eva Otti erakogu

duse lepingulise tõlkijana Loomingu Raamatukogu ja Eesti Riikliku Kirjastuse juures. Omandanud Esimese maailmasõja ajal vangistuses olles prantsuse keele, tõlkis ta nüüd eesti keelde selliseid ilukirjanduslikke teoseid, nagu näiteks Vercorsi „Mere vaikus” (1959); Henri Crespi „Sigaret” (1960); Maurice Ponsi „Kingsepp Aristoteles” (kaastõlkijana 1961); Honore de Balzaci „Lühipalad”, ”Kirjanduskriitilised artiklid”, „Valitud kirjad”(kaastõlkijana 1962) jpm. Lisaks tõlkis ta veel ka vene, saksa ja inglise keelest.

Meelistegevus - ilu jäädvustamine

Hans Vanaveski on öelnud: *Meid ümbritsevas reaalses elus, looduses on küllalt ilusat ja huvitavat, mida tihti ainult kunstnikud tähele panevad, ja mis väärt on pildina alal-*

hoidmiseks. Juba varajases nooruses paelus Vanaveskit fotograafia. Kuna esimestel fotoalastel katsetustel tuli ette äpardusi ja kerkis üles mitmeid küsimusi, millele oli raske vastuseid leida, asus ta ajalehekuulutuse peale kopeerijana tööle päevapiltniku ja kunstfotograafi Alex Jurichi kunstfototelejeesse Tallinnas Pikal tänaval. Nimetatud ameti kõrval õppis ta peagi selgeks kogu päevapildikunsti ning sai seeläbi lisateenistust koolide lõppklasside pildistamisega. Olgu kõrvalpõikena märgitud, et A. Jurich oli enne Esimest maailmasõda suurim autoriteet professionaalsete fotograafide hulgas.

Ka Esimese maailmasõja rindel ja seejärel Saksa vangilaagris viibides ei unustanud Vanaveski fotograafiat. Vangilaagris valitses toidunappus, aga fotograafiakaupu liikus seal piisavalt. Vangilaagri ajal

omandatud maalimisoskus reproduktsoonidest siiski kaugemale ei ulatunud, ent tuli kindlasti kasuks fotograafiaga tegelemisel.

Sõdadest naasnuna astus Hans Vanaveski Eesti Foto Klubi (E.F.K.) liikmeks. Seal oli ta koos Johannes Mülbergi ja Richard Olbreiga põhijõuks, kuulus pidevalt juhatusse, algul abiesimehena (1921–1925) ja hiljem laekurina. Ta võttis aktiivselt osa E.F.K. korraldatud fotovõistlustest. Vanaveskile kui fotograafile tõi esimese suurema tunnustuse, kuldmedali, esinemine 1926. aasta mais korraldatud Tallinna I rahvusvahelisel fotonäitusel, kus tal olid väljas peamiselt maastikuvaated. H. Vanaveski ja J. Mülberg on ainsad eesti fotograafid, kes on saanud nii kõrge tunnustuse rahvusvahelisel konkursil maailmasõdade vahelisel perioodil. Soome-Eesti esime-

sel fotomaavõistlusel Heade Lootuste karikale 1927 sai ta pronksmedali aktide eest. Teisel maavõistlusel 1928/29 üllatas aga kahe hästi õnnestunud aktifotoga, mis said samuti auhinnatud. Esimestele medalitele järgnesid uued, kuni teenistuskohustused viisid ta 1929 Prantsusmaale, mistõttu sidemed klubiga ajutiselt katkesid, ent mitte fotograafia endaga.

Vanaveski kasutas E.F.K. perioodil kõige sagedamini 6,5x9 cm suurust plaatkaamerat, millele reisil olles lisas filmpakk-kasseti, hiljem aga rullfilmkasseti. Objektiiviks oli 12 cm fookusega ja 1:6,8 valgusjõuga kuueläätseline kaksikanastigmaat Maximar Compur-katikus. Lisaks oli tal enda konstrueeritud aparaat 10x15 cm, mille objektiiviks oli kas Goerzi Dagor 1:6,8, 21 cm fookuskaugusega või sama pika fookusega, kuid 1:4,5 valgusjõuga antigmaat. Harvem kasutas ta pika löötsaga 9x12 cm suurusega puust kaamerat, millele võis ette seada kas 35, 24, 12 või 9 cm fookuskaugusega objektiivi. Hiljem kasutas ta fotografeerimiseks veel Zeniiti, Zorkit ja Icontalet.

Tallinna Fotoklubi auliige Hans Vanaveski oli fotograaf, kes on pannud oma töödese rohkesti isikupära. Eesti esimese iseseisvusaja arvustaja Hanno Kompus iseloomustas teda „*rändurina või vähemalt jalutajana, kes siin-seal peatub, ümbrust silmitseb, mis mulje jättis, ka kaameraga kinni peab*“. Hans Vanaveski ise on öelnud omast kogemusest: „*Fotokunstniku ülesanne ei ole mitte otsida nägemusi vaimuilmast, vaid tema ülesanne on kinni püüda ja teistele arusaadavaks teha ilu ja huvitavaid nähtusi meid ümbritsevas elus. Kunstinäljaselt ruttab tõeline valguspiltnik välja loodusesse, et ilust ilusam välja otsida ja pildistada. Kes*

fotoparaati tahab käsitada kunstniku tööriistana, see peab enne omandama tarvilikud teadmised ja osavuse töös. Tehnilise vilumusega äpardub iga ettevõtmine. Kuid tehnilist osavust ei tule lugeda lõppeesmärgiks, vaid tähtsam on arendada oma kunstilisi võimeid. Valguspiltniku eesmärk ei pea olema saada aparaadi masinistiks, vaid ta püüdku oma piltidele karakter anda, neile hing sisse puhuda.“

Aktiivne koduloolane

Oma elu viimasel perioodil jätkus Vanaveski agar osavõtt fotokunsti näitustest ja võistlustest. Ka tegi ta fotosid kirjastustele raamatute ja albumite illustreerimiseks. H. Vanaveski fotodega jõudsid lugejateni näiteks kodu-uurimuslikud teosed „Nõmme ja Mustamäe” ning „Tallinna kultuuriradadelt”. 1965. aastast surmani oli ta Tallinna Linnamuuseumi kodu-uurimise ringi aktiivne ja kohusetruu liige, küllap seetõttu domineeris tema piltide temaatikas Vana-Tallinn, varasemast tegutsemisajast armsaks jäänud loodusvaated ja ringi ettevõtmised, rikastades seeläbi ringi fotokogu suure hulga fotodega. Tallinna täitevkomitee kultuuriosakonna tellimusel tegi Hans Vanaveski 250 fotot kalmistute monumentidest ning rändas palju koos kunstimälestiste hoidajate ja arvelevõtjatega. Fotograafia jäi Vanaveski eluagseks meelistegevuseks. Mitmeid ta fotosid säilitatakse Tallinna Linnamuuseumis ja selle kodu-uurimise ringi fotokogus. Suurem osa vanematest fotodest aga hävis kahjuks Tallinna pommitamise käigus 9. märtsil 1944. aastal. „*Tuhk majaasemel oli veel soe, kui maalt linna jõudsin,*“ meenutab Vanaveski oma paljaskspõlemist sõjatules.

Järgnev põlvkond on

Suurbritannias

Vabadussõjast naasnuna abiellus Hans Vanaveski 1920. aastal Virumaalt Mäetaguse vallast pärit Selma Hansu t Karroga (1897–1957). Abielust sündisid poeg Kaido (1927) ja tütar Are (1923–1990). Mõlemad asusid hiljem elama Inglismaale. Are oli abielus kirjaniku ja ajakirjaniku Gert Helbemäega (1913-1974). Koos abikaasaga olid nad ajalehe Eesti Häl asutajaid ja väljaandjaid Londonis. Nende tütar Ene Helbemäe (1942-1996) abiellus filmirežissöör Andrew Grieve'ga ning neil on kaks poega Hamish-Kalev ja Georg-Sulev. Ene asutas Londonis filmistuudio, mis kandis vanaisa auks nime *Kolonel Vanaveski*. Ene Vanaveski nimega esines ta filmiprojektis „Kirjad idast” („Letters from the East”), mis filmiti osaliselt ka Eestis.

Hansust sai elukutselt sõjaväelane, tema vend Jaan oli aga ettevõtja, Tallinnas Ristiku tänaval asunud tsementesemete tööstuse omanik, vend Oskar Tallinnas Eesti Pangas pangaametnik, vend Jüri ja õde Anette valisid aga kooliõpetaja raske kutse; õed Leena, Liisa ja Marie jäid maale, abiellusid ja said taluperenaisteks.

Hans Vanaveski suri 13. jaanuaril 1976. aastal 87aastasena ning mõni päev hiljem sängitati ta Tallinna Liiva kalmistule viimsesse puhkepaika.

Kolonel Hans Vanaveski on mees, kes väärib kindlasti mäletamist ja mälestamist. Ta on üks nendest vapratest sõjameestest, kellela me ei elaks vaba rahvana vabal maal ega kõneleks ega kirjutaks eesti keeles. Ärgem unustagem oma maa, kodukandi vapraid sõjamehi, süüdakem me isamaa sünnipäeval nende kalmudel küünlad ja langetagem pea nende mälestuseks!

Allikad ja kirjandus
EAA.1211.1.153, lk 207
EAA.1211.1.134, 1888.a sissekanne nr 165
ERA.495.1.292
Eesti Foto-klub: 1921-1926. Eesti Foto-klubi. Tallinn 1926
Eesti ohvitserid ja sõjandustegelased IV. Koost. Mati Õun. Sentiel. Tallinn 2005
Eesti Vabadusristi kavalierid. Välis-Eesti & EMP. Stockholm 1984

Fotomehe tabamusi. Kultuur ja Elu, 1973, nr 12
Kodu-uurimise teatiseid 13. Tallinna Linnamuuseumi kodu-uurimisringi tegevusest. Tallinn 1988
Memento - Poliitilised arreteerimised Eestis 1940-1988, köide 1
Müürisep, Feliks. Teise perekonna lugu. 2000. Käsikiri (koopia artikli autori valduses)
Tallinna Linnamuuseumi kodu-uurimise ringi biograafiline teatmik. Koost. Marju

Vilbaste. Tallinn 2000
Teder, Kaljula. Eesti fotograafia teerajajaid. Eesti Raamat. Tallinn 1972
Teder, Kaljula. Suri vanim eesti fotokunstnik. Kodumaa 21.01.1976
Tooming, Peeter. Ikka fotost. Eesti Raamat. Tallinn 1995
Vanaveski, Hans. Elulookirjeldus. 1968. Käsikiri (koopia artikli autori valduses)
Vanaveski, Hans. Eluloolisi mõttemõlgutusi. 1968-1970. Käsikiri (koopia artikli autori valduses)

Raamat on pühendatud eestlaste Krimmi asumise 150. aastapäevale. Koostaja: Krimmi-Eestlaste Selts. Toimetajad: Hans Treimann, Piret Pääsuke, Tiina Toomet. Kirjastaja: Sirje Endre, kirjastus SE&JS.

Tagakaanelt loeme: "Selle raamatu kaante vahele on kogutud põliste krimmi-eestlaste ja nende järeltulijate ehedad mälestused oma esivanemate elust Krimmis. Kunagi 150 aastat tagasi läksid eestlased prohvet Maltsveti innustusel ja keiser Aleksandri loal otsima paremat paika päikese all. Selleks pidi saada Krimm, kus oli tasuta vaba põllumaad saadaval. Aga maa on eestlastele läbi aegade olnud tähtis.

Raamat räägib sellest, kui raske, kuid siiski ilus oli elu Krimmis, ja kuidas kõik kaotati, kui 1930. aastal algasid stalinlikud repressioonid.

Lugeja leiab raamatust aga ka palju huvitavat väljarändajate järeltulijate tagasipöördumise sünnimaale Eestisse, kunagiste krimmieestlaste uuest elust ning saatusest."

Ühe raamatu saamislugu

Räägib Hans Treimann, üks toimetajatest:

Kuna minu abikaasa Tiina Treimanni ema Erna Liivik oli Krimmis sündinud, siis tundis Tiina krimmieestlaste vastu väga suurt huvi ja kui siis 90ndate aastate alguses Tiina õde Ene Liivik sai valmis Pertelite-Tadlerite sugupuu, mis kujutab endast ikkagi uurimust, mitte lihtsalt geneoloogilist tabelit, siis seda enam see huvi kasvas.

Nad olid uhked kas või selle üle, et Eduard Vilde, kui ta käis oma "Prohvet Maltsveti" kirjutamiseks Krimmis materjali kogumas, peatus nende vanavanaisa juures, kes oli Işuski vallavanem.

Sellesama vallavanemaga võeti ette mitmeid retki ja käidi koos tatari pulmas, ka Tiina vanaema, siis nii umbes 16aastane tüdruk, oli käinud samas pulmas ja tantsinud isegi Vildega. Vildele teatavasti meeldisid noored kenad neiud ja Tiina vanaema oli foto järgi kena nei.

Vilde reisikiri oli Tiinal ja tema õel niisuguseks lauaraamatuks, mida aeg-ajalt jälle uuriti.

Ja siis, nagu öeldud, pärast selle jutuks olnud uurimuse valmimist huvi Krimmi vastu aina kasvas. Tallinnas

Hans Treimann.

oli moodustatud idaeestlaste selts või midagi niisugust, ja Tiina oli selle seltsi liige, aga kuna seal tunti rohkem huvi Siberi ja Kaukaasia eestlaste vastu ning Krimmi eestlased jäid justkui tagaplaanile, siis moodustati Tiina Treimanni ja Tiina Toometi initsiatiivil Krimmi-Eestlaste Selts.

Selle põhiline eesmärk oli koguda materjale, andmeid, mälestusi ja fotosid krimmieestlaste järeltulijate elust ning panna see kõik raamatusse.

Plaanis oli seda veel kau-

gemale laiendada, sest osa krimmieestlaste järeltulijaid jõudis ju otsaga USAsse ja Kanadasse, taheti uurida ka nende elukäike. Aga see jäi siis katki.

Kui Tiina lahkus paremasse ilma, jäi asi hoopis soiku. Aga siis ükskord pöördus minu poole Krimmi-Eestlaste Seltsi esinaine Tiina Toomet ja küsis, kas ma oleksin nõus seda käsikirja toimetama. Loomulikult ma olin nõus. Nii see siis käiku läkski.

Siin olid juba valmis tööd olemas. Olemas oli Tiina Treimanni kirjutis Alus elavatest Sennadest ja varem, juba 80ndate aastate lõpus, kui muinsuskaitse selts hakkas koguma mälestusi, kirjutatu.

Ene Liivik asus täiendama Pertelite ja Tadlerite lugu. Töö käigus leidis ta ühe Tadlerite suguvõsa haru, millest varem ei olnud mingisuguseid andmeid. Need olid huvitavad mehed: üks oli Eesti ajal Aegna saare komandant, teine vapside liikumisse segatud politseinik, kelle karjäär pidurdus, kuid kes sai siiski politseinik edasi olla. Mõlemad muidugi hukati 1941. aastal või mõni aasta hiljem Venemaal.

Tiina Toomet ajas raamatu asja edasi. Mängu tuli Robert

Antropov, kuna tema ema-poolne suguvõsa on sellest samast harust – Rumbachid. Väga mitmel rindel käis piltide kogumine, Ene Liivik hankis neid, mina käisin Haapsalu muuseumis otsimas jne. Fotosid sain ka Robert Antropovi käest. Tegijatega liitus Vabaõhumuuseumi teadur Juta Saron, kelle suguvõsa on ka sealtkandist pärit. Tema oli uurinud eestlaste kodu ja kodumajasid Krimmis, kuidas need olid muutunud siinsete taluhoonetega võrreldes.

Põhimõtteliselt sai käsikiri valmis 2009. aasta mais. Hakasin siis otsima trükikodasid ja võtsin hinnapakumisi, kuid siis jäi asi jälle katki - selgus, et raha ei ole. Lõpuks olin ma lootuse juba kaotanud, et see raamat üldse kunagi ilmub. Siis korraga helistas mulle proua Toomet ja rääkis, et nüüd läheb käsikiri kirjastuse SE&JS kätte. Mina ütlesin, et milles küsimus, aga uurisin siiski igaks juhuks, et milleks kirjastuse kätte – seltsil on endal ka kirjastamisõigus. Tema vastas, et ainult sellel moel on võimalik raha saada. Kui nii siis nii, mis minul selle vastu saab olla.

Võtsin oma asjad kokku ning saatsin tekstid meiliga

Tiina Treimann.

ära. Panin veel saatekirja juurde, et kui hakatakse kujundama, siis oleks hea, kui teataksite mulle. Kartsin, et kas pildid ja pildiallkirjad ikka klapiavad, sest neid oli nii mitut moodi kogutud. Aga mulle ei teatanud mitte keegi mitte midagi, kuni ükskord tuli teade, et toimub raamatu esitlus. Üldjoontes on tulemus ju sellegipoolest väga hea, minu arusaamist mõõda on ainult kaks pildiallkirja segi läinud, aga ma ei ole jõudnud kogu väga põhjalikult läbi lugeda.

Siber – vangistuses ja asumisel

Aigi Rahi-Tamm

14. juuni 1941 – kuupäev, mis tähistab esimest Nõukogude massiküüditamist Eestis, seob endaga paljude teistegi inimeste saatused, kes samal ajajärgul Siberi laagritest ja asumiselt läbi on käinud.

14. juunist on aastatega ühtaegu nii Siberi kui ka hirmu sümbol saanud. Just rahulike elanike perede kaupa kodudest välja rebimine ning nende surma ja kannatusesse saatmine kiskus maha maskid Nõukogude võimu olemuselt ning külvas hirmutunnet ega taha veel tänaselgi päeval inimesi vabaks anda.

1941. a juunist augustini aset leidnud küüditamised, hukkamised, laagritesse viimised, sundmobiliseerimised, suvesõja tapmised häälestasid tuhandeid teistelt võimudelt ja riikidelt abi ning varju otsima. Sõda, selle eel- ja järelsündmused pillutasid peresid nii itta kui ka läände, lahutasid lähedasi, sõpru, sugulasi, kaaslasi, kolleege.

Eesti inimesed on neist raskest aegadest läbi tulnud, igati oma tarkuse ning kogemustega. See on pagas, millest ühed tahavad teada (tahaksid senisest veel rohkemgi teada), teised aga ei tee kuulmagi. Need aastad olid täis kannatusi, nälga, surma, valu, reetmisi; teiselt poolt räägivad nad ka võimest ellu jääda, välja rabelda, edasi elada, kompromisse otsida, hakkama

saada. Siberi mälestused on tulvil mitmesuguseid olukordi, ainulaadseid lahendusi, erakordseid inimesi, juhuiseid, võimalusi, seoseid, ka seiklusi ning õnne.

Teadmatusse ning tundmatutesse oludesse sattunud inimeste edasist käekäiku Siberis mõjutasid väga mitmed tegurid – kindlasti aeg (kas oldi Siberis sõja ajal või pärast sõda), piirkond ja sealsed kohalikud olud (loodus, elu- ja töötingimused, režiimi rangus, järelevalve jne); pere koosseis, seda eelkõige asumisele saadetute puhul (väga raske oli nende emade olukord, kes perest ainsana tööl käisid ning kelle toita olid lapsed, sageli ka vanavanemad).

Alahinnata ei tohi ka ümbritsevat sotsiaalset keskkonda, inimesi, kelle keskel tuli kohaneda. Konflikte võis ette tulla väga erinevatel põhjustel – poliitilistel, etnilistel, religioossetel, kultuurilistel jne.

Siinkohal katke Kransnojarski kraisse küüditatud naise meenutusest: "Kohalikeks elanikeks olid hakassid, aga nemad olid külas vähemuses. Suurem osa oli teistest rahvustest väljasaadetute järglased – ukrainlased, mordvalased, poolakad, volga-sakslased, peale meid tulid tšuvassid. [...]"

Erinevus Eestiga paistis silma selle poolest, et põlde ei väetatud. Sõnnik veeti küll laudast välja, aga mitte põldu-

dele. [...]"

Meid võõristas nende ebausk. Nad uskusid kurja silmaga kaetamist, kaartidega ennustamist. Kui naine lüpsis lehma, ei tohtinud tervitada, võis ainult öelda: piima nagu merd. Öhtul ei tohtinud tuba pühkida, ühtki asja ei tohtinud majast välja laenutada, kui lehmäl sündis vasikas või kanal või hanel olid pojad. [...]"

Naised kandsid pikkade pükste peal kas sitsikleite või seelikuid. Nende meelest oli lausa moraalivehustane, kui naised käisid pükstes ilma seelikuta. Isegi metsatööl, kus sumasime üle põlve lumes, pidi pükste peal olema kleit. [...]"

Kohalikud vaatasid imesitunult jälle seda, kuidas meie naised looduslikke lilli korjasid, need tuppa viisid ja majade juurde istutasid. Iga rahvus kannab, ükskõik kus ta ka viibiks, edasi oma kodumaad ja rahva hinge peegeldavaid käitumismustreid, koduseid tõekspidamisi järgides hoiti elujõus killukesi oma maa kultuurist ka võõrsil teiste seas.

Tööpataljonist läbi tulnud mees kirjutab: "UAZis (Uurali alumiiniumitehas) oli tööpataljone palju, vist kümneid. [...]"

Nagu hiljem selgus, olin tööotanud Ehituspataljonis nr 862. Üldjuhiks olid seal vene- lased, töödejuhatajad – juudid, brigadirid – volga-sakslased,

töötegijateks – eestlased. [...]"

Eesti kutselaste arvu vähenedes toodi meie muldonni täienduseks usbekke. Nende elu oli mitmes mõttes lähedam kui meil. Näiteks nendel oli kirjavahetus omastega, meie ei teadnud kodustest ega kodumaast midagi. Vahel saadeti neile isegi pakke, milles oli tavaliselt kuivatatud puuvilja *kiš-miši* ja muud. Paki sisu jagasid usbekid alati omavahel. Meie meestel tekkis mõte – peaks ka kuidagi *kiš-miši* saama. Ühele usbekile saabus järjekordne pakk. Nagu tavaliselt, toimus ka selle paki avamine keskmisel naril. Kuid seekord juhtus midagi erakordset. Ootamatult kustus muldonnis elekter. Paariminutilise "pimendamise" järel tuli valgus tagasi, poolavatud pakki aga naril enam ei olnud. Ainult usbekid rabelesid üksteise kallal, kohkunud näod ees. Kes võttis? See jäigi usbekkidele saladuseks."

Arnold, samuti Venemaal tööpataljonis olnu, võttis sealse aja kokku selliselt: "Enne 1941. a mobilisatsiooni olin naiste seljatega võrsunud pojuke, kes täpselt ja kuu- lekalt teeb ja täidab kõike, mida nõuab valitsus, seadus, eeskiri, kasutamata mingeid krutskeid, kavaldamisi, mõõdahiilimisi. Kasvatus oli selline! Siin nägin ja veendusin, et selliste tõekspidamiste järgi toimides saad otsa või oled kerjus, saatuse heidik. Paaril korral päästsin ennast saatuse

halvimast variandist, võib-olla hukustki. Pääsemiseks tuli alati midagi vajalikku välja mõelda."

Kahtlemata ei moodusta Siberi kogemustega inimeste meenutused ühtset massi, tagasiivaadet möödunule mõjutab inimese elukäik tervikuna. Kirjapandud, lintiräägitud lood näitavad veenvalt, et see aeg kannab endas väga mitmetähenduslikku mõõdet, sisaldades ühtaegu sügavat kurbust kui ka elu edasikandvat jõudu. "Meil kõigil on oma Siber, erinev rõhuasetustes. Vanadel kodust lahkumine, kustuv elujõud, eemal lastest, toetajatest, arstiabist – nii oled. Mille eest? Täiskasvanute põlv. Üksikud naised lastega. Mis saab, mis saab su lastest, kui ise mured? Kas jaksad? Rääge, nõme surve – seegi harjumatu, raske töö, võõras maa – aga nende mälestusi pole meil enam võtta. Noortel oli kergem. Neil oli jõudu, lihtsalt füüsilist jõudu. Ehk küll elu lõhutud, haridus katkenud, maailm ahenenud – ent veel on nooruse optimismi. Vahel mõtlen, kas me millestki võitsime. Võib-olla oskame paremini eristada elu põhi- väärtusi võltsklantsidest ja pinnapealsusest. Ja võib-olla teame, mida tähendab sulle su rahvas, su kodumaa. Võib-olla suudame paremini taluda tänaseid vintsutusi, mis meie põlvkonnale osaks saab, vastu pidada. Võib-olla polegi seda nii vähe?" on kirjutanud 1949.

a keskkooliõpilasena Novosibirski oblastisse küüditatud Helle. Käesolevad katked pärinevad ühendusele Eesti Elulood saadetud mälestustest.

Ilmumas on uus mahukam raamat „Siber – vangistuses ja asumisel“. Selleks paluvad raamatu koostajad inimeste abi materjali kogumisel. Eesmärk on käesoleva aasta 14. juuniks, mil tuleb esimese suurvõõrditamisega 70. aastapäev, välja anda kõigile Nõukogude poliitilise vägivalla ohvritele pühendatud kogumik, mis sisaldaks lisaks tekstidele rohkelt pildimaterjali arreteerimistest ja küüditamistest, erinevatest Siberi sunnitöö- ja vangilaagritest, tööpataljonidest, asumisest jpm kuni nende inimeste koju tagasi - Eestisse - naasmiseni.

Teretulnud on kõikvõimalikud materjalid – fotod, dokumendid, kirjad, postkaardid, joonistused, laulud, esemed (fotod esemetest), päevikud, meenutused, mis kajastavad võimalikult mitmekülgset kogu seda perioodi meie inimeste elust.

Kui teie lähedaste, sugulaste, tuttavate, sõprade hulgas on Siberi-kogemusega inimesi või nende järeltulijaid, kelle valduses on selliseid materjale, teavitage sellest kirjastuse Grenader ajalootoimetajat Lauri Suurmaad, e-post lauri@grenader.ee, tel 5623 6475.

Postiaadress: Kopli 29, Tallinn 10412, Grenader Grupp OÜ.

Kandidaadid Harju-Rapla valimisringkonnas

Erakond Eestimaa Rohelised

(Üldnimekirjas 4.) **Artur Talvik** (sõltumatu), vabakutseline filmiprodutsent (15.) **Tanel Ots**, EELK Jüri koguduse õpetaja, Ida-Harju praostkonna praost, EELK Tallinna Diakooniahaigla kaplan, Nabala Keskkonnakaitse Ühingu juhatuse liige (16.) **Agni Kaldma** (sõltumatu), Eestimaa Looduse Fondi Naftaprojekti juht, Teeme Ära 2008 (prügitalgud) vabatahtlike koordinaator (17.) **Ahto Oja**, bioenergia, biogaasi taastuvenergia ja energia kokkuhoiu ekspert, oli Eesti Reformierakonna liige 1990-2007 (62.) **Maret Erm**, PRIA Rapla büroo peaspetsialist (54.) **Kalju Valdmann**, KRK Mõigu müügijuht (33.) **Urmass Sepp** (66.) **Roman Antonis**, Legrand SNC Eesti filiaali juhataja (14.) **Ero Liivik** (sõltumatu), Sisekaitseakadeemia üldainete keskuse lektor, olnud Saue linnapea (116.) **Mari-Eva Ahja**, erakonna teabejuht (52.) **Erko Soopalu**, ETK Logistika (74.) **Siiri Rebane**, vabakutseline keeleteimetaja (115.) **Katrin Mesilane** (sõltumatu), erakonna fraktsiooni pressinõunik Riigikogus, oli IRLi liige 1999-2009 (122.) **Ain Kabal**, erakonna peasekretär (76.) **Milvi Ilves**, Tallinna Kütte usaldusisik (45.) **Jaan Vaabel**, arvutikoolitaja/andragoog, erakonna juhatuse liige

Erakond Isamaa ja Res Publica Liit

(1.) **Mart Laar**, erakonna esimees, Riigikogu VII, VIII, IX, X ja XI koosseisu liige (10.) **Marko Mihkelson**, Riigikogu X ja XI koosseisu liige, Euroopa Liidu asjade komisjoni esimees (21.) **Reet Roos**, ärinaine, Eesti Posti nõukogu liige, Riigikogu X koosseisu liige (27.) **Lauri Vahtre**, ajaloolane, Riigikogu VII, VIII, IX ja XI koosseisu liige (36.) **Tiit Leier**, Rapla maavanem (40.) **Priidu Pärna**, notar, Eesti Juristide Liidu tegevpresident (53.) **Kaupo Rätsepp**, Harku vallavanem (66.) **Haldo Oravas**, Viimsi vallavanem (77.) **Andrus Saare**, Kohila vallavanem (87.) **Art Kuum**, Jõelähtme vallavolikogu esimees (89.) **Jan Trei**, siseministri nõunik (99.) **Priit Põldmäe**, ASI Elveso nõukogu liige (107.) **Henn Pärn**, riiklik lepitaja, Riigikogu X koosseisu liige (61.) **Elari Hiis**, Käru vallavanem

(110.) **Vambo Kaal**, Harjumaa Omavalitsuste Liidu haldusjuht, Riigikogu VII, VIII, IX koosseisu liige, oli Sotsiaaldemokraatliku Erakonna liige 1990-2004 (117.) **Ann Räämet**, Riigikogu Kantslelei nõunik-sekretariaadi juhataja, Euroopa eakate liidu asepresident

Sotsiaaldemokraatlik Erakond

(4.) **Urve Palo**, Viimsi abivallavanem, rahvastikuminister 2007-2009 (7.) **Karel Rüütli**, erakonna aseesimees, Riigikogu XI koosseisu liige, oli Eestimaa Rahvaliidu liige 2001-2010, erakonna esimees 2008-2010 (30.) **Liina Vahter**, juuksur, telenäitleja, saate „Tantsud tähtedega“ võitja (37.) **Tiit Tammsaar**, Kaitseliidu Vanematekogu aseesimees, Riigikogu VIII, IX, X koosseisu liige, põllumajandusminister 2003-2004, oli Eestimaa Rahvaliidu liige 1994-2010 (121.) **Astrid Ojasoon**, Kose vallavolikogu esimees (38.) **Andra Veidemann**, Riigikogu pensionär, VII ja VIII koosseisu liige, oli Ühiskondliku Leppe SA juht, oli Eestimaa Rahvaliidu liige 2000-2009 (53.) **Tõnis Blank**, Eesti Raamatupidajate Kogu juhatuse esimees, Kehtna vallavolikogu aseesimees, Rapla maavanem 2004-2009, oli Eestimaa Rahvaliidu liige 1994-2010 (99.) **Rein Einasto**, Tallinna Tehnikakõrgkooli geoloogiaprofessor (113.) **Priit Siitan**, Tallinna Tehnikakõrgkooli transporditeaduskonna dekaan (97.) **Meelis Karro**, Balti Vara Fassaadid OÜ juhataja, oli Eesti Reformierakonna liige 2007-2011 (20. jaan) (61.) **Mati Õunloo**, ASI Besnet vahetuse ülem, olnud Keila linnapea, oli Eestimaa Rahvaliidu liige 2004-2009 (79.) **Annely Ajaots**, Nissi põhikooli direktor, Nissi volikogu esimees (105.) **Margus Talsi**, Ideal Assets OÜ juhatuse liige (62.) **Ülo Olm**, OÜ Argore juhataja, Märjamaa volikogu liige (95.) **Egge Kulbok-Lattik**, Tallinna Ülikooli doktorant, oli Erakonna Eestimaa Rohelised liige 2008-2010 (93.) **Alger Tammiste**, ASI Technomar&Adrem ostuosakonna juhataja, Kohila volikogu liige

Eesti Reformierakond

(1.) **Andrus Ansip**, Eesti Vabariigi peaminister (42.) **Jüri Jaanson**, maailmameister ja kahekordne olümpiahõbe sõudmises (21.) **Kaja Kallas**, vandeadvokaat, advokaadibüroo Luiga Mody Hääl Borenius partner

(27.) **Kalle Palling**, Riigikogu XI koosseisu liige (40.) **Katrin Karisma-Krumm**, laulja, näitleja, Riigikogu XI koosseisu liige (11.) **Kalev Lillo**, erakonna fraktsiooni nõunik Riigikogus (43.) **Jaak Salumets**, korvpallur ja korvpallitreener, Riigikogu XI koosseisu liige, oli Eesti Keskerakonna liige 1999-2004 (83.) **Aare Heinvee**, Rapla vallavolikogu aseesimees, Rapla vallavanem kuni 2009 (72.) **Tanel Mõistus**, Keila linnapea (77.) **Andrus Umboja**, Jõelähtme vallavanem, oli Eesti Keskerakonna liige 1999-2005 (112.) **Allan Kiil**, ASI Tallinna Sadam juhatuse liige, oli Sotsiaaldemokraatliku Erakonna liige 1998-2004 (47.) **Leino Mägi**, Riigikogu X ja XI koosseisu liige (82.) **Arvo Pärniste**, Saku abivallavanem (65.) **Tarmo Vaik**, Harjumaa arendusjuht (80.) **Andre Sepp**, Raasiku vallavanem (84.) **Vello Jõgisoo**, Kose vallavanem

Eesti Keskerakond

(4.) **Mailis Reps**, Riigikogu X ja XI koosseisu liige, haridus- ja teadusminister 2005-2007 (45.) **Aivar Riisalu**, laulja (Meie Mees), ärimees, Riigikogu XI koosseisu liige (12.) **Vladimir Velman**, endine ajakirjanik, Riigikogu VIII, IX, X, XI koosseisu liige (29.) **Värner Lootsmann**, Loksa linnapea, Riigikogu IX, X koosseisu liige, olnud Harju maavanem (59.) **Henrik Normann**, meelelahutustegelane, OÜ Interprisma juhataja, oli Eesti Reformierakonna liige 2003-2009 (70.) **Natalia Malleus**, PBK uudiste programmi toimetaja-saatejuht, ei ole erakonna liige (26.) **Jüri Võigemast**, Eesti Linnade Liidu tegevdirektor, Rapla vallavolikogu liige, Riigikogu IX koosseisu liige (62.) **Ago Kokser**, MTÜ Harjumaa Ühistranspordikeskus tegevdirektor, olnud Keila linnapea, oli Eesti Reformierakonna liige 2003-2007 (49.) **Raivo Uukkivi**, Rae vallavolikogu liige, olnud Rae vallavanem (93.) **Peeter Rebane**, Solaris Keskus ASI juhatuse liige (103.) **Vladimir Arhipov**, OÜ Rebala Grupp omanik, oli Eestimaa Rahvaliidu liige 2002-2009 (40.) **Urmass Arumäe**, Estonian Business Schooli õppejõud, justiitsminister 1994, olnud Viimsi vallavanem ja Harjumaa Omavalitsuste Liidu esimees, oli IRL liige 1992-2009 (115.) **Hans Liibek**, ASI Matsalu Veevärk juhatuse liige, Rapla vallavolikogu

liige, abivallavanem kuni 2010 (119.) **Jüri Lillsoo**, pensionär, olnud Anija vallavanem (118.) **Ardo Lass**, rahvusooper Estonia kooriartist (tenor), Jõelähtme vallavolikogu liige, oli Eestimaa Rahvaliidu liige 2000-2011 (10. jaan) (125.) **Erki Savisaar** (ei ole erakonna liige), Fixor Holding OÜ juhataja

Vene Erakond Eestis

(7.) **Andrei Širjajev** (ei ole erakonna liige), SA Euroopa Sotsiaaluuringute Instituut

Eesti Iseseisvuspartei

(2.) **Peeter Paemurru**, tšellist, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia keelpilliosakonna juhataja, professor (16.) **Margus Peterson**, ei ole erakonna liige

Eestimaa Rahvaliit

(5.) **Viljar Jaamu**, OÜ Grand Capital juhataja (17.) **Ülle Kiviste**, Kaiu vallavanem (50.) **Sergei Jürgens** (ei ole erakonna liige), oli Eestimaa Ühendatud Vasakpartei liige 1999-2011 (20. jaan), ka kaasesimees (9.) **Arvo Sirendi**, pensionär, Riigikogu VII, VIII, IX koosseisu liige, oli Eestimaa Rahvaliidu liige 1991-2010, erakonna ajutine juht 2010 (63.) **Meelis Niin**, Thermo Module Group OÜ juhatuse liige, oli LIBERTAS EESTI Erakonna liige 2009-2011 (21. jaan) (36.) **Asko Kivinuk** (ei ole erakonna liige), ASI Tallinna Lennujaam terminalijuhataja abi, LIBERTAS EESTI Erakonna liige (85.) **Sven-Erik Veimer** (ei ole erakonna liige), Dreamgrow Digital OÜ projektijuht (66.) **Jüri Peterson** (ei ole erakonna liige), Tuleohutustöötajate Ametiühingu juhatuse liige (88.) **Jaan Pöör**, erakonna juhatuse liige, Riigikogu VIII, IX koosseisu liige

Erakond Eesti Kristlikud Demokraadid

(4.) **Ülle Kalvik**, psühholoog, MTÜ Merimetsa Tugikeskus klienditöö osakonna juhataja

Üksikkandidaadid

Priit Tammeraid, ABB ASI projektijuht **Leo Kunnas**, sõjaväelane reservis (kolonelleitnant), vabakutseline kirjanik **Aare Siir**, Põhja Prefektuuri politseiametnik **Siiri Sisask**, muusik, Riigikogu X koosseisu liige, oli IRLi liige 2003-2007 **Ege Hirv**, Fivecom Invest OÜ juhataja, SDE liige **Koit Luus**, oli SDE liige 2005-2007

Heal tasemel liiklusõpetus asjatundjatelt Raplas!

- A- ja B-kategooria algõppe kursused
- B-kategooria ja lõppastme kursused toimuvad aasta ringi.
- Esmaabi kursused

Järgmine A-, B-kategooria kursus algab 1. märtsil 2011.a.

Sõidu harjutamiseks ka automaatkäigukastiga auto!

Keskkooli 1A 79512 Rapla
Info tel 511 4490 Heino Rimmel
515 2055 Eerik Virgepuu
www.erkautokool.ee

24. veebruaril kell 20.00
Rapla kõige kultuarsemas majas
“laulad tähtedega Rapla moodi”

Üles astavad:

Hans ja Liisi**Tanel ja Väino**

Irina ja Peter**Kaido ja Anne**

Heiti ja Triin**Liisa ja Aare**

Karl ja Ülle**Anneli ja Go**

RetroPidu ansambliga
“Regatt”
lausa katab Galerii kokvik
Sissepääs prti

Raplamaa rokkis rabaga turismi juubeli peol

Rabas rokkimine võib alata.

Fotod: SIIM SOLMAN

Marko Liibak

Eile Tallinnas president Toomas Hendrik Ilvese poolt avatud aasta suurimal turismimesil Tourest 2011 läks Rapla maakonna esindus peale tänavuse messilogoaga Ratsa Rattaga Raplamaa Rabasse Rokkima.

Põrsev sõnade rivi peaks seda enam pilku püüdma, et tegemist on messi juubeliga – kahekümnendaga.

Raplamaa delegatsiooni kõneisik, maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna peaspetsialist Tiiu Susi, kes on aastaid messil maakonna turismiettevõtete esindamisega tegelnud, oli eile veel tund aega enne avamist maakonna boksi kujunduse graafikus-olekuga rahul ning kõik vajalikud esindatavate firmade ning maakonna infovoldikud said õigeaks ajaks paika. Tänu ka RAEKi panusele.

Susi tõi eeskujuks ka messil osalevate firmade koostöövalmiduse ning hea ühiskeele leidmise – koos pakuti maakonna müümiseks logo Ratsa (ratsamatkad) Rattaga (vesiraste laenutusteenus) Rabasse (rabamatkade võimalus) ning Rokkima (Vigala rokilaager).

Boksi hakati kujundama juba neljapäeval kell 15. Valmisid mõned uued trükised ja maakonna turismikaart.

Tehti ka kultuurisündmuste voldik.

Viiakse läbi heategevusloteerii Ohekatkus asuva Imeloomade taastusravi keskusele raha kogumiseks ja selle jaoks on paljud ettevõtted juba annetusi teinud. Raplamaa esinduspaigas on arvukatel messikülastajatel võimalik osaleda ka nn pallide äraarvamise (mõistatada tuli, mitu pinkspalli suures klaaspurgis on) mängus, kus väljapandud auhinnad on kopsakad.

„Maakonna tutvustamiseks on meil Sillaotsa muuseumi ja Andersoni leivatööstuse leivad, Vigala piimatööstuse juustud, Luhtre talu muffinid, Marju kohviku kook ja Kehtna vorstid ning Toosikannu puhkekeskuse materjalid,“ kirjeldas Raplamaa turismiinfokeskuse esindaja Heilika Riipulk, kes samuti boksi vuntsimisele agaralt kaasa löi.

Väike toetus tegi nukraks

„Messi osalemistasude arved saadab Raplamaa turismi edendamiseks loodud MTÜ asjaosalistele tagantjärele, aga kuna programm Leader andis Raplamaa esindusele 300 eurot, siis peame veel ümberarvestusi tegema,“ rääkis Susi. Et osalemistoetus jäi väikseks, tulevad osalemistasud esialgu arvestatust suuremad. Seega on praegu veel raske öelda, kui palju

Järvakandi klaasi ilu tutvustas Eero Vaikre.

Presidendi proua püüdis pilku.

Hispaania reklaam.

Särtsakad punklaulupeolised.

President kuulutas suurnäituse avatuks.

kolmepäevane messil käik maksma läheb.

Samas tões peaspetsialist, et kuigi 33 ruutmeetri suurune boks kipub väikseks jääma, on maakonna esindatus korrektnete ja piisav.

Raplamaa naaberboksi „peremees“, Pärnu maavalitsuse arengutalituse juhataja Urmas Kase käis ekstra kiitmas raplakate messilogo, pidades seda särtsakaks ja kutsuvaks. Eraldi toonitas Kase, et naabermaakondi ühendab „ühisindeks“ Via Baltica projekt, mis läbib mõlemat piirkonda.

Ettevõtjad rahul

Heilika Riipulk tõstis esile, et messile sõitis nii-öelda kirsiks tordile ka Vigala Piimatööstuse OÜ – tegemist ei ole turismiettevõttega. „Hea, et erivaldkonna firmad meie tegemistes kaasa löövad,“ tunnustas Riipulk.

Lõunamaa mees, Vigala Piimatööstuse OÜ juhatause liige Fabio Citron avaldas heameelt, et neil on võimalus oma tooteid nii suurele rahvamassile tutvustada. Samuti kiitis Citron Raplamaa turismiarendajate seni tehtud tööd. Muide, juba enne suurnäituse ametlikku avamist sai tugeva tähelepanu osaliseks ettevõtte toodetav itaaliapärase mozzarella juust.

Suurt elevust tekitas loomulikult messile kohale veetud Loodna külas tegutseva ratsatalu Juurimaa Tall väljapanek – hobukaless.

Stiliseeritud kutsaririetuses Juurimaa Talli perenaine Kristiina Raudnagel mõõnis, et messil ollakse kohal küll esimest aastat, kuid pani firma ratsamatkade tutvustamise võimalusele suuri lootusi.

Küsimusele, miks näitusele ei toodud ka elavat suksut, vastas ta: „See oleks looma piinamine ning loomakaitsjad oleks kindlasti sekkunud.“

Mugavalt reisile viib GoTravel.

Tule vaata mind kangurufarmis! Kohtume Muhumaal.

Külastajate teisel planeedil reklaamis turismiveebi.

Aasta turismiedendaja ja Aasta turismiobjekt

Marko Liibak

Eesti Näituste messikeskuses alanud TOUREST 2011 avamisel andis Toomas Hendrik Ilves üle Eesti Turismifirmade Liidu (ETFL) 2010. aasta silmapaistvamate turismitegijate auhindad.

Möödunud aasta parimaks turismiobjektiks kuulutati PÖFF ning parimaks turismi-

edendajaks Feliks Mägi.

Aasta turismiobjekti tiitli nominente said esitada kõik ETFLi kuuluvad Eesti turismiorganisatsioonid. Aasta Turismiedendajaks 2010 valiti Hotellide ja Restoranide Liidu juhatause esimees Feliks Mägi.

„Tegemist on ühe tubli Eesti turismitööstuse veduriga, kes

on ühiskondlikult aktiivne ning väsimatu arvamusi liider oma valdkonnas - hotellinduses ja ka Eesti turismitööstuses tervikuna,“ põhjendas valikut ETFLi tegevdirektor Kersti Kont.

Aasta parimaks turismiobjektiks kuulutati PÖFF, mis on tänu väsimatu eestvedajale Tiina Lokile kasvanud üheks kõige kõrgetasemeliseks

ja tähelepanuväärsemaks kultuurisündmuseks Eestis. „2010. aastal tõi Tiina Loka oma meeskonnaga Eestisse ühe suurima tippfotokontu – Euroopa Oscarite ehk Euroopa filmiauhindade gala,“ lisas Kont.

Turismimesse Tourest 2011 on Tallinnas Eesti Näituste messikeskuses avatud pühapäevani, 20. veebruarini. Aas-

ta suurimal turismiüritusel on esindatud suured ja väikesed turismiettevõtjad Eestist ning külastajad 24 välisriigist.

Mullust suurnäitust külastas kolmel päeval kokku üle 20 000 inimese.

Messi jooksul saab lisaks reisisihtkohtadega tutvumisele osa võtta oksjonitest, mängudest, loosimistest ja meelelahutusprogrammist.

REISILE, REISILE, REISILE!

Juba 22. veebruaril loosime 2 õnnelikku!

Loosimisel osalevad ka 21. veebruari postitemplit kandvad kupongid. Reisi loosimisel osalemiseks peab olema kehtiv Nädalise tellimus (vähemalt 3 kuud) või kehtiv otsekorraldusleping.

Lõika lehest kupong välja, kirjuta sellele soovitud andmed ning palun vasta ka küsimusele. Kleebi talong postkaardile, margista ja saada toimetusse. Talongi võid ka ise kohapeale tuua. Loosimisel osalevad ainult need kupongid, mis on lehest välja lõigatud ning millel kõik väljad on täidetud.

Nädaline OÜ, Tallinna mnt 17, Rapla 79502

Olen tellinud Nädalise 2011. a vähemalt 3 kuuks
Olen Nädalise tellija otsekorralduslepinguga

Tee ristike ühte kasti!

POSTMARK

Soovin osaleda **Hollandi** reisi loosimisel

Ees- ja perekonnanimi

Aadress

Telefon Vanus

Palun vasta, milline oli sinu positiivsem ja negatiivsem elamus eelmisel aastal

Raplamaal

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Nädaline

Kupongi asemel võid saata meile e-kirja: nadaline@nadaline.ee (“HOLLANDI REIS”), milles on kirjas, kuidas oled lehe tellinud, ees- ja perekonnanimi, aadress, telefon ja vastus kupongi küsimusele.

NB! Tellija kohta võib saata kuni 4 talongi või e-kirja.

HANDYMANNN
TÖÖRIISTAD AUTO KODU VABA AEG

Partner
saed
meestepäevaks!

*Pakkumine kehtib 23. veebruarini.
Raplas Viljandi mnt 72 Info tel 489 6075

Telli aknad veebruaris, saad järelmaksu 320 € ilma sissetuleku tõendita!

ARUTECH
parimad aknad
see on 11 aastane kogemus Eesti turul ning hea hinna ja kvaliteedi suhe

Aknad kuni -60% Kasutatud aknad
Paigaldus tasuta!*
Välisviimistlus -50% -75%

* kehtib akende tellimisel koos viimistlusega

Milleks riskida? Valige võlgadeta usaldusväärne firma ARUTECH!

Pensionäridele HINNAÜLLATUS!
Pakkumine kehtib 28. veebruarini
Raplas Viljandi mnt 6 Tel 667 7055, 5551 3058
Avatud E-R, lõuna 13-14

Tel. 1516 ÜLE EESTI
www.arutech.ee

PLASTAKNAD, METALL- ja PUITUKSED

HAKKEPUIDU TOOTMINE

Puidu (võsa) hakkimise teenus.
Info tel 5593 3899
kaido@reinpaul.ee

Raiejäätmete, ladustatud võsa, puidutöötlemise jääkide (pindlaavad, saepuru, klotid, hõõvellaast) ost.

Puutehiste lammutusjääkide hakkimine.

Info tel 528 5800
www.reinpaul.ee

REINPAUL

Tel 511 0415, 517 9866, 489 4055.
www.landeker.ee

OU LANDEKER

OSTAB

- metsakinnistuid
- hüpoteegiga ja läbiraiutud kinnistuid

Hooldusmetsad OÜ
ostab kasvavat metsa, palki ja paberipuud.

Täpsem hinnainfo
tel 5638 5588,
hooldusmetsad@hotmail.ee

TEEME METSAD KORDA!

Holmes&Meyers kutsub metsaomanikke oma valdusi korrastama.

Aitame teha teie metsa korda. Enne kui planeerite metsa müüa, küsige ka meie pakkumist.

HOLMES & MEYERS
Metsasõbralik ettevõtmine

Kasvava metsa raieõiguse ost:
tel 5553 3064, 5559 5537, 600 5323
E-post: info@holmesmeyers.eu

Südamlik kaastunne naabriperele ning Evele ja Ingridile armsa

SAIMA PAJO

surma puhul.

August, Tiina, Madis, Mai, Jaan ja Tõnu

KAS SOOVID, ET

- tööpuudus väheneks ja Eesti ettevõtte oleksid konkurentsivõimelised;
- spordi- ja huvialaringides käimine oleks kõigile lastele taskukohane;
- maapiirkondades oleks tagatud avalike teenuste kättesaadavus;
- lõpuks peatuks hindade tõus.

Kui ütled JAH, siis muudame koos Eesti paremaks!

Võrdsed võimalused kõigile!

Alger Tammiste
Tel: 53 422 872 E-mail: alger.tammiste@gmail.com
Sinu kandidaat Harju- ja Raplamaal

SDE
hoolimise jõud

AS Gadox proteesimeistri Guido Amuri vastuvõtt
Rapla perearstikeskuses Lasteaia 12
25. veebruaril kell 11.00–13.00 Registreerimine tel 650 1322

Müüme ortopeedilisi jalatseid lastele

Kaasa võtta: abivahendi kaart, arsti saatekiri, pass, pensionitunnistus
AS Gadox, Türi 10c, Tallinn, tel 650 1322 • info@gadox.ee • www.gadox.ee

OÜ Kohila Maja on välja kuulutanud hanke

PRILLIMÄE KANALISATSIOONIKOLLEKTORI RAJAMISEKS.

Täpsemat informatsiooni on võimalik saada OÜ Kohila Maja koduleheküljelt www.kohilamaja.ee

Ostame metsamaterjali, raieõigust ja metsakinnistuid.

Tel: 514 8238, 523 7944, 503 8777
e-mail: eesti@metsaliitto.com

111
Metsaliitto Eesti

www.metsaliitto.ee

MITMESUGUST

Jahitunnistuse taotlejate koolitus Raplamaal Valtu Jahimajas algusega 19. veebruaril 2011 kl 10. Info tel 502 4283, Kalev.Sootalu@mail.ee

Otsime 2 reisikaaslast marsruudil Rapla-Tallinn ja/või tagasi. Raplast tp 7.05 ja Tln-st 16.50. Täpsemalt tel 5559 8290

Kuulutusi saab saata ka Nädalise veebiküljelt:

www.nadaline.ee

PINDI REALIA GROUP

Müüme teie eest vara ja maksame ka notaritasu!*
*Lisainfo: www.pindi.ee/notar

OLEME TEILE ABIKS kinnisvara ostmisel, müümisel, üürile andmisel, üürile võtmisel ja hindamisel

Aili Avent
maakler Raplamaal
gsm 513 926

PINDI KINNISVARA/ERI KINNISVARA
Viljandi mnt 9, Rapla tel 482 1408
rapla@pindi.ee www.pindi.ee

OSTETAKSE

Vanametalli kokkuost Raplas, Mäepere jäätmejaama kõrval. E-R 9-17. Tel 510 6374. www.feralmet.ee

OÜ ESTEST PR ostab põllu- ja metsamaad. Tel 504 5215, 514 5215

OÜ Pajaka Puit ostab metsakinnistuid ja kasvavat metsa. Tel 502 4895

metsakinnistuid ja kasvavat metsa, kuuse- ja männipalki, kase-, kuuse-, männi- ja haava-paberipuud. Tel 528 4932, info@timberston.ee

kasvavat metsa, metsakinnistuid ja põllumaad kogu Eestis. Kinnistud võivad olla raiutud, koormatud hüpoteegiga või paikneda kaitsealas. Ettemaksu võimalus. Info tel 554 0150, metsakeskus@gmail.com

Jawa 250/350 uusi varuosasid. Tel 503 7152

Toyota Corolla 87.-97.a, Toyota Hiace 80.-96.a, Kia Besta, MB 207-310. Võib olla remontivajav, avariiline, dokumentideta. Tel 5323 3433

vähekasutatud kudumismasin. Tel 5593 7241, 489 6660 õhtuti

TEENUS

Pottsepatööd. Tel 5559 9001

Ohtlike puude langetamine. Tel 5902 5412

Kodumasinat ja õhksoojuspumpade remont, paigaldus. Tel 5330 1720, www.kulmaline.ee

Elamute soojapidavuse kontroll. Tel 527 1193

ANNAN ÜÜRILE

1 toal krt Mahlamäel. Tel 513 1095

2 toal väga heas korras krt Alus. Tel 5615 7779, õhtuti 486 8131

MÜÜAKSE

3 toal keskk. krt Märjamaal. Müügiga kiire! Tel 5342 7494

ruloonheina, 400 kg/rull. Tel 5568 8241

Rapla küttepuuladu müüb tooreid ja kuivi lõhutud lepa-küttepuid 30, 40, 50, 60 cm, ka võrkkotis. Vedu. Tel 516 6305

Toosikannu Metsahaldus müüb küttepuid koos veoga. Toorest puitu 25-60 cm, kuiva 30 cm ja 50 cm puitu. Tel 5693 9535

kuivi pakitud kütteklotse ja kaminapuid 40 l võrkkotis. Vedu tasuta. Tel 523 8503

saunaahjusid, kaminaid, pliite. Soodsalt. Tel 505 4355

OÜ Pajaka Puit müüb 3 m lõhutud märgi lepa ning kase küttepuid ja kuiva okaspuud, mõõduid tellija soovil, hind koos transpordiga alates 26 €/m³. Tel 502 4895

uued täispuidust voodid madratsiga. Laius 120, 140, 160 cm, pikkus 200 cm. Hind 170, 175, 180 €. Vedu meilt. Tel 5679 3301

maja Märjamaal. Tel 518 8251

kvaliteetset puidubriketti. Kojuvedu. Tel 5359 2794

Küttepuude sooduspakkumine! Küsi hinda. Tel 5550 5574, 600 5323, Holmes&Meyers

2 toal krt Raplas. Info 511 4495

kuivi küttepuid. Tel 5646 0963

3 toal ahiküttega krt Keavas. Tel 518 7857

Citroen Berlingo 98.a, 1,4 bensiin, 5 kohta, tagaluuk, pärlm. sinine. Auto heas teh. seisus, uued talverehvid ja aku, üv 2011.a lõpuni. H. 1350 €. Tel 562 1442

2 toal krt Kärus. Tel 5590 8258

SOOVIN ÜÜRIDA

puuküttega korterit või maja. Tel 5676 4706

KAASTUNDEAVALDUSED

Iga lahkumine on raske, iga teeleaatmine kurb...

Kallid Milvi ja Terje!

Südamlik kaastunne teile kalli

EMA

surma puhul.

Maris ja Ille peredega

Mälestus jääb majasse, valus lein jääb kodusse...

Kallis Milvi!

Oleme Sinuga, kui saadad viimsele teele oma kalli

EMA.

Töökaaslased Raikküla Koolist

Sügav kaastunne Maimule perega kalli õe

SAIMA PAJO

kaotuse puhul.

Ella, Helju, Silvi, Helje, Vaike, Helve, Linda

Avaldame kaastunnet Silvile perega abikaasa, isa ja vanaisa

MATI TORRI

surma puhul.

Mai perega

Avaldame kaastunnet perekond Torrile pereisa

MATI

kaotuse puhul.

Vigala kaitseliitlased

Pilvede taga on taevast sinine...

Mälestan

SAIMA PAJOT.

Südamlik kaastunne omastele.

Mari-Ann

Hans Äärma – meie unustamatu sõber!

Merike Rego,
endine kolleeg

13. veebruaril kogunes grupp inimesi Järvakandi kultuurihalli väikesesse saali, et meenutada kauaaegset kultuuritegelast Hans Äärmat tema 70. sünniaastapäeval.

Kuna tähistasime ka sõbra-päeva, siis süütasime laudadel südamekujulised küünlad ja kutsusime Hansu mõtteliselt olema koos meiega. Suurele ekraanile oli projitseeritud pilt Hansust, kes seal meid oma kavala pilguga jälgis.

Sõprade, kolleegide ja pereleikmete mälestuste kaudu avaneski Hansu lugu. Jutte Hansu tegemistest ilmetasid videod varasematest aastatest.

Hans oli sündinud kultuuritöötaja. Tema muusika- ja kunstianne ning organiseerimisoskus avaldusid juba kooliajal. Tolleaegseid koolilisi meenutusi komsomoli agitbrigadidest, seinalehe „Ibis“ toimetamisest ja näitemängudest jagasid koolikaaslaste-kultuuritegijad Helgi Randla ja Arvi Lepp.

Hans oli nooruses ka oodatud pillimees tantsuõhtutel. Kuigi ta polnud muusikat õppinud, mängis ta hästi akordionit. Rahva- ja pillimees Ants Sepp rääkis tegemistest orkestris Täheke ja Rütm.

Koosviibijatel tegi südame soojaks, kui Ants akordioni saatel pühendas sõber Hansule laulu „Kas mäletad üht taati...“.

Tantsuorkestri Sicana aastatel (1964-1982) olid Hansu osaks löökpillid ja ka sõnalised vahepalad, n-ö Jõhvika ja Äärma estradaad, ning pulmavanemaks olemine. Ansambli Sicana tegevus oli väga edukas - Eestimaa sai läbi sõidetud ja televisiooniski esinetud. Restoranipidudele tulid inimesed lausa oma toolidega, et ära mahtuda. Sellest ansamblist sai alguse laulja Ardo Juhkovi tähelend. Ardo, Hansu väga hea sõber, esitas ka sel koosviibimisel paar mõnusa rütmiga džässilikk laulu.

Tõenäoliselt aitas just kultuuriga tegelemine vastu pidada oma põhitööl kombinadi Järvakandi Tehased komsomolijuhi, tsiviilkaitseinseneri ja ametiühingu komitee esimehena.

1990. aastast lisandus kultuurielu juhtimine uues kultuurihoones, mida ta ise talgute korras ehitada aitas. Hans juhtis kultuuritööd 18 aastat. Selle aja jooksul vahetati mitu korda ka ametinimetusi: ametiühingu klubi juhataja, kultuurinõunik, rahvamaja juhataja.

Edasi said sõna Hansu kolleegid kultuurihallist. Kunstiline juht Merike Rego rääkis Järvakandi päevade korraldamisest, mis eelkõ-

Hans Äärma aastal 2008.

Foto: erakogust

ge olid just rahvamaja õlule pandud. Endine kolleeg Rea Licht meenutas showkavasid, mida sai Hansu ideede toel ja kaasalöömisel uusaastaõo tantsupidudel ellu viidud.

Oma kohustusi täitis Hans alati hoolega, nii kooli vilistlasnõukogu esimehe kui ka piirkondliku mälumänguklubi eestvedajana koos Enno Alliksaarega. Hans aitas talgute korras kaasa klaasimuseumi rajamisele ja tundis igati huvi muuseumi tegemiste vastu, ta aitas aleviraamatukogul iga kuu tuua kohale uusi raamatuid Raplast, aasta lõpul kehastus ta punase kuue ja valge habemega tegelaseks, kes tõi suurt elevust nii alevikui ka lasteaiarahvale jne.

Hansu vitaalsus andis lootust pikale elueale, kuid kahjuks põles ta liiga ereda

leegiga ja tervis ei pidanud vastu. Varjates oma haigust, lõi ta veel eelmistel Järvakandi päevadel aastal 2008 kaasa oma noorusaegse sõbra ja kodukandimehe, lavastaja Ivo Eensalu etenduses „Meil Jerwencantos“, kus ta kehas- tas suurepäraselt notarihär- rat.

Viimastel aastatel käis Hans ringreisidel meesansambli- ga Viisitiim, kelle esituses mälestusõhtul Hansule paar laulu kõlas.

Lõpetuseks sobib mees- sambli juhendaja Heldi Tageli kokkuvõttev iseloomustas Hansust: „Kuigi tema perekonnanimi kõlab kui ääremaa, oli ta siiski äärmiselt kohese- tundlik ja ääretult abivalmis inimene, hea kuulaja ja huumorimees - inimene, kes jääb meie südamesse igavesti.“

Eesti Vabariik 93
24. veebruaril 2011 Raplas

10.30 Pärjade panek vabadussõja mälestussamba jalamile kirikuaias, mängib Rapla Pasunakoor

11.00 Iseseisvuspäeva jumalateenistus, laulab Maarja koor, mängib Rapla Pasunakoor

12.00 Pastoraadis pakutakse kohvi ja vabariigi kringlit

12.30 Pastoraadi saalis dr Riho Saardi ajaloo loeng „Luterliku kiriku eestistamisest 90 aastat tagasi, katsetest teostumiseni“

11.00 Pereüritus Rapla Kultuurikeskuses. Tule seikle koos Pipi, Tommy ja Annikaga Eesti Vabariigi sünnipäeval. Sissepääs lapsele 1,5 EUR-i

Rapla Maavalitsuses

14.00 fotonäituse „Kodu kaitsel“ avamine

14.15 Eesti sõjaajaloo professori Mati Õun`a loeng „Eesti III Vabadusvõitlus“, Ilmar Raag`i film „September“/2010/.

18.00 „Noorte Tegu 2011“. Õõuisutamine hollivuudi platsil, uisulaenutus, üllatusesinejad.

20.00 Rapla Kultuurikeskuses „Laulud tähtedega Rapla moodi“, tantsuks ansambel Regatt.

Enamus sissepääsud on TASUTA!

ENDLA 100

Bengt Ahlfors / stseene lavatagusest elust

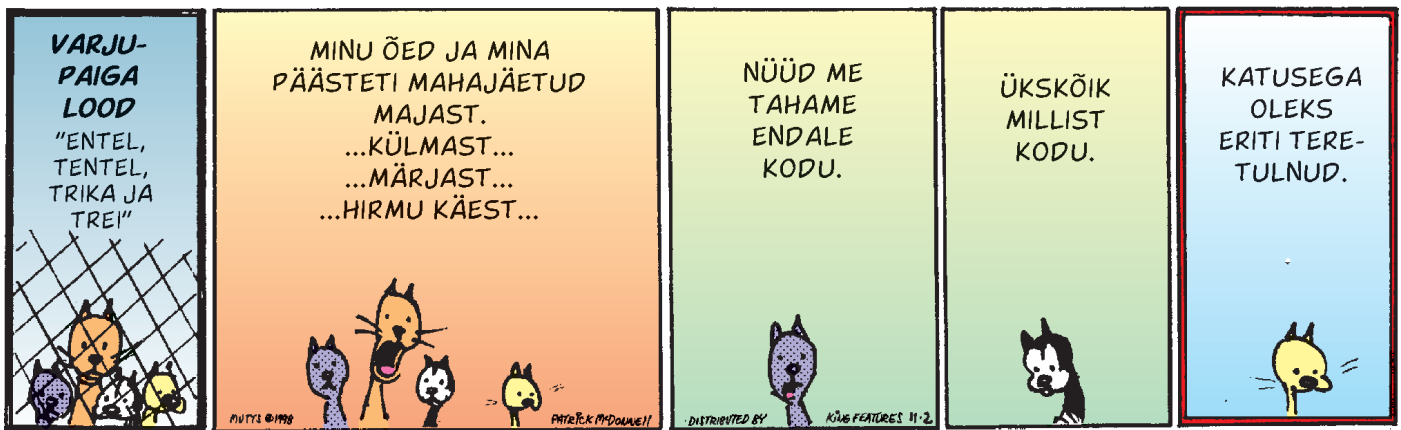
TEATRIKOMÖÖDIA

Karin Tammaru Carmen Mikiver Jüri Vlassov Indrek Taalmaa jt lavastaja Enn Keerd / kunstnik Ervin Õunapuu

1. märtsil kell 19 Rapla Kultuurikeskuses

piletid Kultuurikeskuses tel 48 90 955 / www.endla.ee

KOOMIKS

© KFS/Distr.Bulls

Juhani Ergma

38.

Vaikimise kibedad jalgrajad

Martinfeld, Kivisild, Kirm on juba selles eas, kus mingit murrangut oodata enam ei tasu. Tean, et olete mitmekülgne. Õeldi, et akordionil esinumber ja klaveril napilt teine. Tähendab, et liigutuste kiirus on sünnipärane, siit edasi on meil vaja saada sportlike liigutuste õige, kõige ökonoomsem joonis. 100 m jooks on ju ka osadest koos: start, kiirendus, distantis keskosa sujuv rullumine ja krambivaba, efektiivne lõpp! Seega üritame teha tõsist ja higirohket tööd.

Kas ma võin paluda, et vaevate ennast suvel muusikaga vähem. Mulle õeldi, et üldiselt mängite keskendunult. Minule kui muusikas võhikule ütleb see ainult nii palju, et igasugune keskendumine on seotud väga tugeva vaimse pingega ja energiakuluga. Sügisel - olge lahke, nii palju kui jaksate, tehke järele ka see, mis suvel mängimata jäi, aga suvel hoidke ennast tagasi. Sügisel ongi hea, kui tegelete hoopis teiste asjadega ja mõtlete vähem oma eriala peale. See säilitab teis tahtmise olla värske ka põhialal. Niipea kui ma saan maailma, liidu ja Eesti võistluskalendri, räägime selgeks, millest me suve jooksul osa võtame. See annab võimaluse rakendada erinevaid koormusi vastavalt ürituse kaalule. Ja ärge liialdage kätel kõndimisega! Kõike võib, aga mõistlikkuse piirides!”

Kord olin väljas trenni tegemas. Paatsi andis samas kõrval I kursuse omadele tundi, teemaks oli start. Tegin kõva soojenduse, oli juba üsna jahe ja mina muidugi paksult riides. Jooksuraja kohal keerutas korralik tuul. Stardi poole minnes mõtlesin, et kui sellise tuulega joosta, ei kõlba aega ilmselt kõvasti öeldagi, muust rääkimata. Märkasin, et keegi kohtunikest seisis 100 meetri lõpus, kell käes. Sel hetkel mõtlesingi, et kui prooviks siiski. Küsisin Paatsilt luba ja panin pakud oma järgi paika. Too kohtunik seal kaugemal, kui nägi, et valmistun jooksuks, tuli finišipostile lähemale. Võtsin kaelast käterätiku, kuivatasin jalad ja ihu särgi alt ja viskasin siis kaks dressi seljast maha ja asusin pakkudele. Paatsi käelöök oli stardipaugu eest. Start tuli õige tuliselt ja andsin minna! Umbes neljakümnenadal meetril muutis tuul järsku suunda ja oleks nagu mind lendu tõstnud, koos sellega tuli kummaline lõdvestus ja eriliselt hea tunne. I kursuse omad ei jooksnudki distantisi läbi, neil oli ülesandeks stardi harjutamine, seega olin üksinda finišis. Kohtunik viipas mu enda juurde - ta oli aega võtnud ühe kellaga ja seisis nüüd ning raputas uskumatult pead: selle lihtsa kella järgi oli muidugi raske väga täpset aega öelda, aga enam-vähem õige tulemuse võis ikkagi fikseerida: see oli kas 11,9 või 11,8! Uskumatu!

Ütlesin kohtunikule, et sellise tornaadoga jookse või maailmarekord, ja tulin tulema. Ometi olin endaga väga rahul. Oli kuidas oli, aga see kummaline jooks sisendas minusse usku, et see treener võib minust inimese teha. Palju selles “muinasjutus” oli mind ja kui palju tuult, ei oska vist keegi öelda, aga seda uskusin ma küll, et just tuule toetusel sain kätte selle erilise lõdvestuse, mida pidid ässad tabama parima vormi päevil! Seda tunnet oli võimatu unustada.

Aeg läks. Ott lubas mul talvel, kui koolis oli tund, aga õhtul II keskkooli koridoris trenn, päeva kergemalt võtta - ta ei sundinud mind kõiki VTK norme täitma ja ümber järve suusatamisi kaasa tegema. Nädalalõppudel, kui Viire oli võistlustel või treeninglaagris ja ma paanile ei läinud, käisin ise Lossimägedes laskumist harjutamas.

Põhiline, millele rõhu panin, oli jõutrenn ja trepid. Kõigepealt täiest jõust üles III korrusele ja siis teiselt poolt rahulikult alla. Magustoiduks jäid ühe ja kahe jala hüpped trepil. Algul olid need sisetrennid väga rasked, aga kuna sisehalli linnas polnud, siis pidid need asjad nii käima!

Kui Viire pääses Viljandisse, oli tal koolis tugev press peal: isegi heal õpilasel, nagu ta oli, polnud just lihtne 2-4nädalasi „auke“ järele teha. Vist alles alates märtsi lõpust sai ta väheke normaalsemalt koolis käia, kuni sinnani oli alates poolest detsembrist üsna ränk pinge peal nii koolis kui ka spordis. Harva pääses ta mõnele koolipeole. Need harvad korrad olid minu pidupäevad: ma ei läinud ta kõrvalt hetkekski ära - seisme kõrvuti, tantsisime koos ja seisime jälle kõrvuti. Istuda sai harva, eriti II keskas, kus pinke õieti polnudki.

Kord, kuskil talve lõpu poole, oli „kulturnas“ mingi pidu. Üle tüki aja oli ka Viire kodumail ja vabam. Läksin korra alla puhvetisse “Aurorat” ostma. Tol ajal oli õlu puhvetis saadaval ja põhiliselt linnapätid seda seal timmimas. Sain oma suitsupaki kätte, maksin ja hakkasin õllejoojatest mööda minema, kui äkki üks II keska poiss, kes oli ka enam-vähem selle pättide pundi liige, keeras minu poole ja küsis valju häälega, et kuidas meil Viirega läheb ja kas ma ikka tean, mis värvi püksikud tal täna on. Mind tabas järsku selline vihahoog, et võta või letilt vorstilõikamise nuga ja löö sellele pasatskile kereesse!

Parimad pildid toob juhus

Maire Kõrver

Uku Rooni õpib Tartu Ülikoolis ökoloogia ning elustiku kaitse erialal ja kümme aastat harrastab fotojahti looduses. Raplamaal Linnurabas toimetav põder on talle ka fotokonkursil kõrge koha toonud, tema pilte on avaldatud ja näitustel eksponeeritud.

Raplas oli Uku Rooni pilte näha viimati paari-kolme aasta eest Rapla kultuurikeskuses Rütmani galeriis ühisnäitusel koos Tõnis Tuuga, Ants Tammiku jt fotograafide töödega.

Talvine fotojaht tähendaks suuremat ettevalmistust ja nõuaks põhjaliku varustuse kaasavedamist, aga see ei ole Uku Rooni stiil.

Ootamine tasub ära

Pikki tunde kestvat varitsemist spetsiaalselt sisse seatud varjupaigas, tänu millele võib mõnel juhul küll väga hea võtte saada, peab ta enda jaoks liiga igavaks.

Samas võib olla nii, et fotograaf pühendab linnu või looma pildile saamiseks pikki tunde, kuid pikalt pealepasitud pildistatav kingib fotograafi aga kõigest mõne napi minuti ja läinud ta ongi.

„Talvel on ringi liikudes ja hiilides metsaloomi lume sahina ja krudina tõttu keeruline pildistada, mistõttu pole neid palju objektiivi ette ka sattunud. Lindudega on selle poolest lihtsam,“ räägib Uku.

Eestis on teatavasti olemas ka tasulisi n-ö kommertsvarjekohti, kus võib raha eest isegi karu pildistamas käia. Uku eelistab vabalt looduses matkata ja üritab lihtsalt hetke tabada, et saada võimalikult autentne ehe looma- või linnupilt.

Tänu erialale, mida ta ülikoolis õpib, teab ta enne

loodusesse fotoretkele minekut ka ilma infomaterjalidesse süüvimata, mis laadi elupaikades milliseid liike kohata võib. Tartu Ülikoolis ökoloogia ning elustiku kaitse erialal on Uku Roonil hetkel käsil bakalaureuseõppe kolmas aasta.

„Mu vanematekodu on Raplas ja looduses oleme käinud koos perega ja hiljem omapäi niikaua kui ennast mäletan. Alates aastast 2003 hakkasin rohkem looduse pildistamisega tegelema. Mu erialaga on loodus mõistagi väga tugevalt seotud. Ökoloogia ongi Tartu Ülikoolis põhimõtteliselt rohelise bioloogia suunda esindav,“ ütleb Uku Rooni. „Kirjutan ka hetkel bakalaureusetööd loomade, täpsemalt lindude käitumise alal.“

Sellest, missugused metsad ja maastikud kusagil on, saab Uku sõnul esmase hea ülevaate näiteks maa-ameti aerofotodelt. „Väga tihedas metsas võib küll loomi olla, aga seal ei saa neid hästi pildile,“ märgib ta. „Mõnus suur loom Eestis looduses on põder - ikka hobusemõõtu ja vägagi muljetavaldav!“ räägib ta ühest oma lemmikust, keda on sageli pildistanud. Nii õpitu kui ka kogemuste põhjal on talle teada, et suvel võib põtru kohata rohkem jõeluhadel, talvel aga näiteks rabamännikutes, kust saab toiduks männikoort napsata.

Parimad pildid on mälupildid

„Niisugune paik nagu Elistvere loomapark on põhimõtteliselt loomaaed Eesti loomadega,“ ütleb Uku Rooni. Loomapargi asukate pildistamine pole see, mis teda köidaks.

„Üks paeluvamaid kohti on minu jaoks pikemat aega olnud Linnuraba – Raplast Varbola poole minnes jääb see kusagile Kodila taha,“ lisab Uku Rooni.

Parimad pildid loomadest ja lindudest toob kätte juhus,

hetketabamine. „Ja võib-olla veel kõige paremad pildid on tegelikult hoopis mälupildid – mida pole fotole saanudki. Nagu mainisin, meeldib mulle looduses pildistades ringi liikuda – varjes või söödakohal istumise asemel juhukohtumisi otsida.“

Viimased aastad olen käinud kõige rohkem Linnuraba looduskaitsealal. Mitmekesise loodusega ja alati üllatusi pakuv paik!“ räägib Uku Rooni. Paraku vaid mälupildiks jäid tal kord sõidul Linnuraba

poole auto eest üle tee jooks-
vad hundid, kui kaamera oli kahjuks tagaistmel.

Varjekohad ja peibutiste kasutamine Uku stiili juurde ei käi, aga samas ta teab, et see võib häid tulemusi anda. Surnud hiirte söödaks kaasa võtmine talle ei istu. Ta kirjeldab nutikat võtet, kus peibutiseks meelitatakse elusad hiired: „Näiteks kakude elupaigas puistatakse nende varitsuspuidu juurde seemneid, et sinna tuleks hii-
red, keda siis kakud püüdma

hakkavad.“

Talvises metsas ringi-
liikumisel on talle tihaste toitumissalgad tihti ainsateks kaaslasteks. Nende hulgas on ta näinud näiteks soo-, põhja-, rasva- ja sinitihaseid, aga ka väike-kirjurähne ning porre. Lahtise vee juures võib kohata Eestis talvituvat vesipappi, aga ka saarmast ja minki.

Talvemaastik pakub meditatiivset elamust ja kui seda kroonib juhtumisi veel n-ö purki saadud hea loodusfoto, huvitav linnu- või loomapilt,

on loodusfotograafi päev kor-
da läinud. Eriti paeluvaks peab Uku enda jaoks kotkaste pildistamist. „Siniraagu pole mul veel õnnestunud kohata,“ nendib ta. „Siniraag on meil vaid suvel - Eestis nüüdseks juba vägagi haruldane lind, keda arvatakse olevat Lõuna-Eesti kandis kõigest kaks kuni 15 paari.“

Paar korda on Uku Roonil õnnestunud pildistada hunti, kuid eemalt. „Ilves, kaval loom, pole mulle veel ette jäänud,“ kahetseb Uku.

Ökoloogiastuudengist loodusfotograaf Uku Rooni.

Fotoretkel Lapimaale jäi pildile üks julge lumepüü.

Puhas karge talvemaastik pakub meditatiivset elamust. Talvises metsas on loodusfotograafi kaaslasteks tihti vaid tihaste toitumissalgad. Pildile on jäänud sinitihane.

Talvise pildistamise metsas teeb keeruliseks lumekrudin, mis võib kartlikku metskitse jt. loomi ehmatada. Sestap pole loomi talvel palju objektiivi ette ka sattunud.